

DE KORHAAN

VOGELWERK GROEP HET GOOI EN OMSTREKEN

R E D A K T I O N E E L

Beste vogelvrienden,

Hoewel deze Korhaan het laatste nummer van 1979 is, zal het toch al 1980 zijn als u hem leest.

De jaarwisseling is alweer verleden tijd, een jaar ging voorbij. Voor de vogels begon 1979 slecht met zijn strenge winter; ijselijk lage temperaturen en een dik pak sneeuw vormden voor veel vogels een belemmering bij hun pogingen voedsel bij elkaar te schrapen.

Van alle vogels moeten de reigers het meest geleden hebben. Heeft u ze ook zien staan, in elkaar gedoken tegen de kou langs een bevroren sloot of plas? Zelfs schuwe vogels als Roerdompen vertoonden zich overdag in open terrein, en ook ganzen, anders het voorbeeld van waakzaamheid, gedroegen zich nu opvallend mak.

Dat koning Winter veel slachtoffers onder de vogels heeft gemaakt, staat buiten kijf, maar dankzij de voedselverspreiding door de wintervoederingscomités zijn ontelbare vogels van de hongerdood gered.

Ook de vogelasyls, die verkleumde, halfbevroren vogels binnen kregen en kans zagen er weer levensvatbare dieren van te maken, verdienen onze waardering. Leest u in deze Korhaan het relaas van de wintervoederings- en revalidatieorganisatie Gooi- en Vechtland over de afgelopen winter, dan ervaart u welk nuttig werk deze mensen verrichten!

Naast zulk goed nieuws is het niet prettig slecht nieuws te moeten vermelden, hoewel het eigenlijk niets nieuws is:

er wordt in Nederland nog steeds op ganzen gejaagd. Terwijl we de massale jacht op trekvogels in Zuid-Europese landen veroordelen, blijft de jacht in ons land onbesproken!

Reden voor het bestuur van onze Vogelwerkgroep u te wijzen op een actie van de Stichting Kritisch Faunabeheer; in deze Korhaan vindt u een kaart met de afbeelding van een gans en een opdruk, waarin tegen de ganzenjacht geprotesteerd wordt. De kaart is geadresseerd aan de minister-president. Stuur die kaart op als u óók vindt dat ganzen beschermd moeten worden!

Heden de ganzenjacht, straks de ganse jacht afgeschaft! Is dat geen goed voornemen voor 1980?

Een heel goed vogeljaar wens ik u toe.

R.P. Sinoo

P R O G R A M M A

Donderdag 24 januari

LEDENAVOND

Op deze avond maken we een (dia-)rondreis door een boeiend en zeer afwisselend land : MAROKKO. U kunt getuige zijn van de fraaie en totaal verschillende kustgebieden langs de Middellandse Zee en de Atlantische Oceaan. Bezocht worden ook de Atlasgebergten en natuurlijk de woestijngebieden, waar slechts de nomaden kans zien zich staande te houden. De flora en fauna komen we in dit land uiteraard overal tegen. Speciale opnamen werden gemaakt van o.a. Adouin's Meeuw, Kaapse Uil, Koereiger, Lannervalk en tapuiten. De spreker zal zijn de heer Jan L.L. Steenhart uit Berkhout, hetgeen betekent dat u weer fantastische dia's krijgt te zien. De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum, aanvang 20.00 u.

Zaterdag 26 januari

DAGEXCURSIE naar ZEELAND *

Als de winter niet zo streng is als de laatste, hopen we om 07.00 u vanaf het Oosterspoorplein te Hilversum met eigen auto's te vertrekken. Opgave voor deelname aan deze excursie vóór 20 januari.

Zondag 10 februari

OCHTENDEXCURSIE SCHAEP EN BURGH EN BANTAM

We starten om 09.00 u vanaf de behuizing van Natuurmonumenten (evt. lidmaatschapskaart meebrengen) en Edwin Klomp hoopt u op deze ochtendwandeling te kunnen wijzen op de vele wintergasten onder de daar aanwezige vogels.

Dinsdag 12 februari

WERK-CONTACTAVOND

Godelinde Scholengemeenschap te Naarden. Aanvang 20.00 u.

Op deze avond willen we braakballen gaan uitpluizen van diverse soorten uilen.

Dit is geen vies werk, want de braakballen zijn droog, geven niet af en stinken niet. Als u zich afvraagt wat uilen zoal eten, dan is dit de gelegenheid om daar achter te komen; wie weet vindt u nog een vogelringetje in zo'n braakbal.

Naast "uileballen" krijgt u gelegenheid braakballen van andere vogels te bekijken; er zijn ook vele roofvogels die dergelijke propfen produceren en ook van de Blauwe Reiger is dit bekend.

Zaterdag 16 februari)

Zondag 17 februari)

ROOFVOGELTELLING *

Na de landelijke roofvogeltelling van december 1979 ditmaal onze jaarlijkse februaritelling; alle open en halfopen gebieden van de randmeerpolders van Muiden tot Kampen en de polders Zuid- en Oost-Flevoland zullen weer door een aantal telploegen doorkruist worden om het roofvogelbestand te pellen.

Iedereen, van beginner tot meer ervaren vogelaar, kan aan deze telling meedoen. Elke telploeg zal tenminste één ervaren teller bevatten.

Leest u het in deze Korhaan afgedrukte verslag eens van de afgelopen telling van februari 1979; u krijgt dan een aardige indruk van wat er zoal te zien kan zijn! Wilt u meewerken aan de roofvogeltelling dan liefst zo snel mogelijk na het verschijnen van deze Korhaan opgeven (met vermelding wel-/niet-autobezitter) bij D.A. Jonkers, Juffersland 16, Leersum. Tel. 03434-1109 (tijdens kantooruren 03434-2941).

- Zaterdag 23 februari
OCHTENDEXCURSIE GOOIMEERKUST
Tijdens een fikse wandeling - hopelijk onder gunstige weersomstandigheden - hoopt Rob van Maanen u dit gebied te laten zien, met al haar bewoners.
Vertrek om 08.30 u vanaf de haven in Huizen (pier)
- Donderdag 28 februari
LEDENAVOND
Uilenkenner bij uitstek, de heer A. Bruin uit Scherpenzeel zal u speciaal over de Bosuil uitgebreid vertellen, laten zien en horen. Uiterlijk, levenswijze, voedsel, baltsgedrag e.d. komen aan de orde. Ter onderscheiding zullen ook de andere in ons land voorkomende uilen de revue passeren. Ook als voorbereiding op de komende uilenexcursie wordt deze avond u van harte aanbevolen.
De lezing wordt gehouden in de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146 te Hilversum, aanvang 20.00 u.
- Vrijdag 7 maart
UILENEXCURSIE LANDGOED GROENEVELD EN OMGEVING
Heeft de heer A. Bruin u veel verteld over het leven van de uilen, tijdens deze avondexcursie krijgt u de gelegenheid dit zelf te ontdekken. Dan hopen we nl. in het nachtelijk bos de roep van Rans-, Bos- en/of Steenuil te horen en de vogels zelf ook te zien.
We verwachten u om 21.00 u op de parkeerplaats, te bereiken via de Zandheuvelweg komende uit H'sum - richting Baarn, de weg rechts voorbij kwekerij Drakenburg. Vanaf de Rijksweg, de eerste weg links.
- Dinsdag 11 maart
WERK-CONTACTAVOND
Godelinde Scholengemeenschap te Naarden. Aanvang 20.00 u.
- Zaterdag 15 maart)
Zondag 16 maart)
INTERNATIONALE WATERVOGELTELLING
- Zaterdag 29 maart
DAGEXCURSIE TEXEL *
Jaarlijks trekt er een groepje VWG-ers naar dit mooie en vogelrijke waddeneiland. Adri Vermeule verwacht u, na opgave vóór 15 maart, om 05.15 u. bij het Oosterspoorplein te Hilversum.
- Donderdag 27 maart
ALGEMENE LEDENVERGADERING
Agenda en jaarverslagen verschijnen in de volgende Korhaan.
Het programma na de pauze omvat een dialezing door Karel Mauer over vogels in Zuid-Frankrijk, in het bijzonder de Camargue. U ziet opnamen van Dunbekmeeuw, Bijeneter, Westelijke Riffreiger (nieuw soort voor Frankrijk!), Kluut, Flamingo en vele andere soorten.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Nieuwe leden

M. Andriessen, Nassaulaan 30, 1213 BC H'sum,	035-46726
H. Biersteker, Alexanderlaan 44, H'sum	035-855294
P.A. de Bruyn, Lange Heul 658, Bussum	02159-19234
H. Delpent, Vaartweg 86, H'sum	035-16202
T.A.L. Derks, Nw. Dolderseweg 72, Den Dolder	030-781324
G.P. Hirsch, Simon Stevinweg 157, H'sum	035-856233
R. Huygen-Blonjons, Helmholtzstraat 81', A'dam	020-936654
P. Kilian, Marco Pololaan 440, Utrecht	030-883714
R.A. Kole, Rikkert Jacobsstr. 28, Bunschoten	03499-2303
mevr. de KoningijLavaleye, H'sumseweg 12, Laren	02153-82000
J.A. Matthaei, Thorbeckestr. 39, Huizen	02152-53108
P.J. Signer, Goyergracht Z. 43a, Eemnes	02153-89765
G. Smit, Schoolwerf 2, Almere	03240-12210
P. Verwey, G. van Amstelstraat 216, H'sum	035-47735
mevr. H. Wijngaarden, v.d.Helstlaan 3, Nw.Loosdr.	

Verhuisd

mevr. M.C. Noorderhaven, Leksmondhof 71, A'dam	020-970532
P. v.d.Poel, v.Linschotenln. 256, H'sum	

Opgezegd

W.A. Bakker
F.D. de Boer en mevr. M. de Boer
H.J. ten Brinke
V.H. Hom
A.J. Huisman
mevr. M. Meyer-Mulder
L.F. Rijnja

Verhuisd met onbekende bestemming

mevr. S.J.C.L. Hartsuiker
C.J. Nebbeling
mevr. Westers-Wesdorp

Bijdrage

In deze Korhaan vindt u een acceptgirokaart. U wordt vriendelijk verzocht uw contributie voor het komende jaar via deze kaart te voldoen als u wilt dat onze Vogelwerkgroep actief kan blijven (bedragen: zie laatste pagina).

Het zou bijzonder op prijs gesteld worden, als u naast de gebruikelijke contributie een kleine extra bijdrage voor onze kas zoudt willen overmaken; de demonstraties tegen de Almerespoorlijn afgelopen jaar hebben in totaal zo'n f 500,- gekost (affiches maken, organiseren van fietstochten en manifestaties met sprekers e.d.) en aangezien de Vogelwerkgroep toch al met verlies draait, is elke bijdrage welkom. Dank U.

GANZEN IN HET GOOI

Trijnie Stoker

Inleiding

Bij het lezen van artikelen over het voorkomen van ganzen in Nederland valt het op, dat er nauwelijks pleisterplaatsen in Noord-Holland bekend zijn en zeker over ons werkterrein wordt nooit iets gemeld. Ik ben eens in het waarnemingsarchief van de VWG gaan snuffelen met het volgende resultaat.

Voorkomen per soort

Grauwe Gans (*Anser anser*)

In de 16e eeuw was de Grauwe Gans vermoedelijk een gewone broedvogel in Nederland (*Ardea* 15:150). Ongetwijfeld heeft de soort gebroed in het laagveengebied om de Vecht en de daarin voorkomende meren (Horster- en Naardermeer). Wanneer en om welke redenen hier verandering in kwam is niet bekend.

De oudste waarneming in ons werkgebied is uit 1918. Er broedde een paar bij het Naardermeer. Totaal werden er 6 ex. gezien. Iedere morgen vlogen ze naar de Nw. Keverdijkse Polder om er te fourageren (Club Ned. Vogelkundigen no. 8). In de A.M.N. (= Avifauna van Midden-Nederland zie lit.) wordt over broeden niets vermeld.

De laatste jaren broedt de soort weer min of meer regelmatig in ons werkgebied. Het is niet bekend of deze vogels uitgezet zijn of een gevolg zijn van de uitbreiding van de populatie in Zuidelijk Flevoland. Afgelopen zomer broedden waarschijnlijk 2 paar in het Hol te Kortenhoef. Er zijn tenminste 6 jongen gezien.

's Zomers worden ook buiten het Hol geregeld groepjes Grauwe Ganzen waargenomen. De A.M.N. vermeldt nog een overzomeren van een Grauwe Gans in de Heintjesrak- en Broekerpolder in 1970. Doortrekken van Grauwe Ganzen vindt vooral plaats in de maanden oktober en februari.

Van vroeger zijn gegevens bekend van regelmatig pleisterende Grauwe Ganzen in de Eempolders. Zo werden daar in 1939 "duizenden ganzen, vooral Grauwe Ganzen" gezien. In latere jaren liep het aantal pleisterende Grauwe Ganzen sterk terug. Zo nu en dan werd een tiental waargenomen (A.M.N. blz. 120).

Ook na 1970 worden nog geregeld tientallen Grauwe Ganzen in de Eempolders gezien. In februari 1978 zelfs honderden.

Ook zien we de laatste jaren in andere gebieden meer Grauwe Ganzen. In de Noordpolder beoosten Muiden en op de Hilversumse Meent worden soms enkele honderden exemplaren waargenomen. Ook in de Heintjesrak- en Broekerpolder en in de Aetsveldse Polder wordt een enkele maal een honderdtal Grauwe Ganzen gezien.

In de Loenderveense Plas worden vooral in de maand oktober Grauwe Ganzen aangetroffen.

Van de Oost-Europese ondersoort *Anser anser rubrirostris* (herkenbaar aan een dikke, roze snavel) zijn uit ons gebied geen waarnemingen bekend.

WAARNEMINGEN	GRAUWE GANS		
16 aug 1918	5ex Naardermear, foura- rend in de Nw. Keverdijksche polder	20 sep	1ex Naarderbos
1918	1 bp+6ex Naardermear	1 feb 1975	125ex Eempolder
22 dec 1939	1000 den Eempolder	9 mrt	1 ex Naarden:meertje van Vlek
3 jan 1958	25ex Eempolder	31 jan 1976	15ex Arkeveen
26 mrt	200+175ex Tienhovens Kanaal	6 mrt	80ex Heintjesrak&Broekerpolder
27 sep	32+17ex Eempolder	19 jun	2ex Eempolder
7 jun 1963	17ex Naarden	31 okt	5ex Loenderveense Plas
19 jun 1966	7ex Naarden	16 nov	100ex Heintjesrak&Broekerpolder
28 okt 1967	12ex Huizerkust	18 dec	13ex Eempolder
9 dec	5ex Vogelres.Eempolder	24 dec	2ex rond Naardermear
11 feb 1968	7ex kust Eempolder	22 jan 1977	5ex Loenderveense Plas
22 mei	+22ex IJsselmeerkust Valkeveen	19 mrt	1ex Eempolder
14 sep	21ex Muiderberg	13 mei	8ex Aetsveld
14 sep	2ex Muiderberg	11 feb 1978	400ex Eempolder-n
25 sep	29ex Het Hol	11 feb	485ex Eempolder-n
25 dec	2ex Huizermeent	12 feb	10ex Loenderveense Plas
17 apr 1970	1ex) weiland grenzend aan	14 feb	1ex Hilversumse Meent
21 mei	1ex) Holl.Ankeveense plas	15 feb	7ex Hilversumse Meent
21 feb 1971	36ex Eempolder	17 feb	8ex Hilversumse Meent
14 mrt	8ex Eempolder	18 feb	200ex Hilversumse Meent
26 apr	1ex Huizen	4 mrt	5ex Hilversumse Meent
1 feb 1972	180ex Noordpolder	19 mrt	1ex Eempolder
5 feb	650ex Hilversumse Meent	15 apr	1ex Kromme Rade
26 feb	365+165ex rond Naardermear	29 sep	25ex "
8 jan 1973	240ex Grauwe/Riet Noordpolder	10 okt	27ex Loenderveense Plas
12 jan	80ex Noordpolder	26 okt	24ex "
12 jan	135 Grauwe/Riet Aetsveldse Polder	17 dec	22ex "
13 jan	145 Grauwe/Riet Heintjesrak en Broeker Polder	11 feb 1979	3ex Nw Keverdijksche Polder
22 feb	120ex Noordpolder	23 feb	40ex Berensteinseweg-'sGraveland
13 okt	14ex Zanddijk	24 feb	7ex Hilversumse Meent
15 jan 1974	11ex Heintjesrak&Broekerpolder	26 feb	4ex Horstermeer
21 jan	500 Grauwe/Riet" "	5 mrt	7ex Noordpolder
6 feb	600ex Heintjesrak met Rietganzen	5 mrt	50ex "
5 mrt	16+24ex Eempolder-n	2 apr	3ex Nw Keverdijksche Polder
16 mrt	26ex Zanddijk	7 apr	6ex Het Hol
		11 apr	15ex Eempolder
		17 jun	8ex Spiegelpolder
		24 jul	6ex Horstermeer

Kolganzen (Anser albifrons)

Deze wordt vaak in gemengde groepen, met Rietganzen, gezien. Tot 1960 zijn vrijwel alleen waarnemingen uit de Eempolder en de Huizermeent bekend. Volgens Philippona en Mulder (Limosa 33:117) zijn er in deze gebieden onregelmatig enkele honderden Kolganzen aanwezig, meest bij vorst en sneeuw. Na 1960 zijn er geen waarnemingen meer uit de Huizermeent (volgebouwd). In de Eempolder werden van 1960-1976 totaal tien waarnemingen van Kolganzen gedaan, waarbij 15-80 ex. gezien werden. In 1978 worden in januari en februari resp. 200 en 100 Kolganzen gezien. De winter van 1979 geeft een uitschieter: vier waarnemingen, waarbij de grootste groep 2800 ex. telde. Als je de andere gebieden bekijkt valt het op, dat in de Nw. Keverdijksche Polder vooral in 1973 Kolganzen aanwezig zijn. Van januari tot half februari wordt zeer regelmatig een groep van 800-1500 ex. geteld. In de Hilversumse Meent worden vooral eind 1976 Kolganzen gezien: 6-1500 ex. De Heintjesrak- en Broekerpolder, die de laatste winters goed op ganzen bekeken werd, herbergde in 1976 500-1000 Kolganzen en in de winter van 1978/1979 160-2500 ex. De ganzen trekken 's avonds uit deze polder naar de Hollands-Ankeveense Plas (med. I. Mes). Ook wordt op de Spiegelpolder wel overnacht. In de Noordpolder zien we in enkele winters Kolganzen, terwijl de afgelopen winter ook in de Horstermeerpolder en de Overscheense-, Berger- en Meentpolder Kolganzen voorkwamen.

Zomerwaarnemingen: In de A.M.N. worden twee zomerwaarnemingen in ons werkgebied genoemd:

- 12 sep 1940 2 ex Weesper Zandplaat (dagboek Slijper)
- 6 aug 1946 1 ex Hilversums Wasmeer (Lim. 39:48)

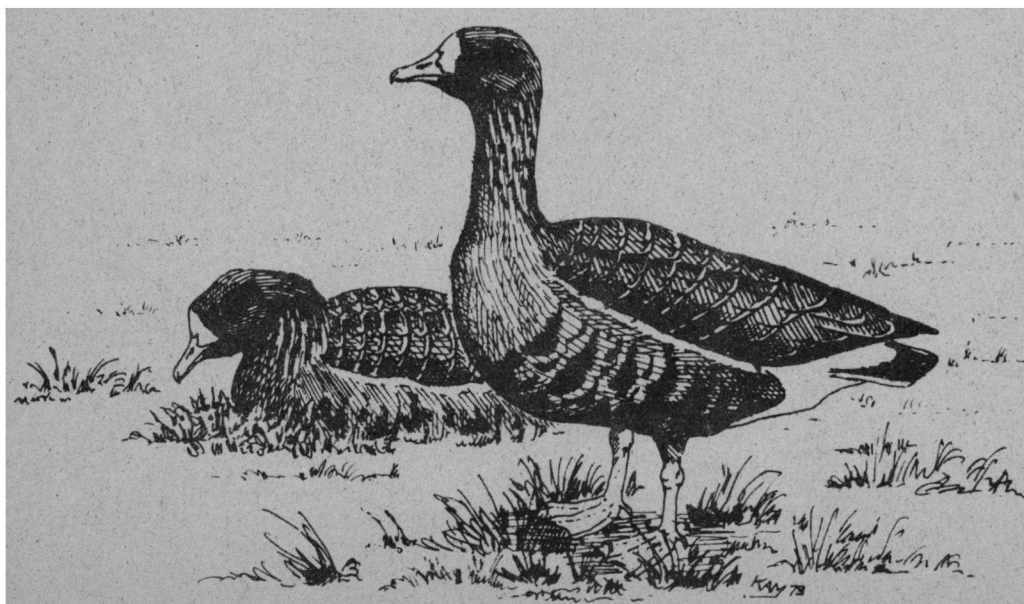
Eveneens in het Hilversums Wasmeer werd op 6 augustus 1964 een overzomende Kolgans gezien (Lim. 39:42).

In september en oktober 1967 worden tweemaal 80 en éénmaal 30 Kolangzen waargenomen in de Eempolder. Daar dit vrij oude waarnemingen betreft en er verder geen gegevens zijn, zijn ze niet te interpreteren.

Mogelijk worden, vooral in gemengde groepen, de jonge Kolangzen niet van Rietganzen onderscheiden. Het juveniel van de Kolangs is herkenbaar aan de combinatie van oranje poten en het ontbreken van zwart op de snavel.

WAARNEMINGEN KOLGANZEN

3 mrt 1940	400ex Eempolder	25 dec	50ex Bergse Pad Ankeveen
12 sep	2ex Weesper zandplaat	3 feb 1974	400ex Hilversumse Meent
22 mrt 1942	1000ex Eempolder	9 nov 1975	15ex Eempolder
6 aug 1946	1ex Hilversums Wasmeer	24 jan 1976	1000ex Heintjesrak&Broekerpolder
7 mrt 1948	8ex Eempolder op ijs	29 jan	1000ex "
28 okt	1 ex Eempolder op slib	6 feb	12ex Spiegelpolder
eind jan-20 mrt 1955	1500ex Huizermaat	6 feb	1000ex Heintjesrak&Broekerpolder
20 mrt	500ex Eempolder	13 feb	500ex "
3 jan 1958	1 ex Eempolder	20 feb	3ex rond Naardermeer
12 sep	+ 75ex "	16 nov	700ex Heintjesrak&Broekerpolder
1960	enkele 100den Eempolder+ Huizermeent	20 dec	6ex Hilversumse Meent
6 aug 1964	1ex Hilversums Wasmeer landend	22 dec	125ex "
19 dec	enkele groepjes Eempolder	24 dec	8ex "
17 feb 1965	max 73ex "	25 dec	14ex "
13 feb 1966	18ex Eindegooi	26 dec	700 Kol/Riet "
29 sep 1967	80ex Eempolder	29 dec	1500 "
29 okt	30ex "	28 jan 1977	300ex "
29 okt	80ex "	12 feb	1ex "
27 dec	+ 40ex "	25 dec	160ex Hollands Ankeveen
28 dec	25ex "	8 jan 1978	200ex Eempolder
29 dec	30ex Ankeveen	11 feb	100ex Eempolder-n
7 sep 1969	1ex Muiderberg	12 dec	160ex Heintjesrak&Broekerpolder
11 jan 1970	150ex Bergse Pad Ankeveen	14 jan 1979	2800ex Eempolder-n
26 jan 1972	150ex Noordpolder	17 jan	308ex Eempolder
30 jan	13ex Zanddijk	18 jan	4ex Naarderbos
19 nov	29ex Eempolder	19 jan	5ex Horstermeer
12 jan 1973	+ 80ex Noordpolder	24 jan	200ex Hollands Ankeveen
29 jan	800-1000ex Nw Keverdijkse Polder	4 feb	200 ex Berger/Maentpolder
6 feb	40ex "	11 feb	350ex Nw Keverdijkse Polder
7 feb	800-1000ex "	24 feb	20+100ex Hilversumse Meent
13 feb	800-1000ex "	24 feb	2500ex Heintjesrak&Broekerpolder
14 feb	1000-1200ex "	1 mrt	750ex Noordpolder
16 feb	1200-1500ex "	5 mrt	100ex "
15 sep	2ex Zanddijk	3+4 mrt	750ex "
2 dec	1ex t.o. Chem. Naarden	4 mrt	60ex Eempolder-n
		4 mrt	600ex Eempolder-n

Dwerggans (*Anser erythropus*)

Alle Dwergganzen, die ooit in ons gebied werden waargenomen, zijn óf geschoten óf gevangen. De vogels werden vervolgens meestal aan een museum of artis geschonken.

In de A.M.N. worden vier vangsten vermeld. Er werden totaal 13 ex buitgemaakt, waarbij eenmaal in januari onder Eemnes-Spakenburg 6 à 10 ex.

Uit het VWG archief is de volgende waarneming ontleend: 5 oktober 1904 vermeldde de Gooi & Eemlander, dat een jager een Dwerggans had geschoten in de Eemnesserpolder. Ook dit exemplaar werd aan Artis geschonken.

Uit de A.M.N. de volgende gegevens:

- midden okt 1899 juv. ex. () gevangen bij Eemnes
- 20 jan 1903 1 ex. gevangen te Eemnes-buiten
- jan 1940 6 à 10 ex. gevangen onder Eemnes-Spakenburg
- 9 dec 1948 1 ex. gevangen te Bunschoten

Rietgans (*Anser fabalis*)

In Midden-Nederland doortrekker en wintergast in vrij groot aantal (A.M.N.). In het archief zijn slechts enkele waarnemingen van voor 1970 aanwezig. Na 1971, dus sinds 8 jaar worden regelmatig Rietganzen waargenomen en wel vooral in de Hilversumse Meent en de Heintjesrak en Broekerpolder. In beide gebieden kun je iedere winter enkele honderden Rietganzen aantreffen. De groepen zijn vaak gemengd met Grauwe- en Kolganzen.

In de Eempolder en de Noordpolder zijn verschillende jaren Rietganzen te zien, hun aantal varieert zeer sterk: van één enkele tot honderden ganzen.

Uit de Nieuwe Keverdijksche Polder en de Aetsveldse Polder zijn twee waarnemingen. Gedurende de laatste winter werden ook in de Horstermeer polder en de Naardermeent Rietganzen gezien. In de Naardermeent waren er mogelijk ook Kolganzen bij: totaal 150 ex. In de Horstermeer zijn meerdere malen kleine groepen gezien.

Van de Rietgans zijn in ons werkgebied twee zomerwaarnemingen bekend:

- 8-10 juli 1965 1 ex, Eemmond (Lim. 40:58)
- 10 april 1969 2 ex, Gooise Zomerkade, Huizen

Van de vorm Anser fabalis rossicus (toendravorrm) is in ons gebied 1 waarneming bekend: 17 januari 1979 46 ex, Eempolder; in gezelschap van 1 ex Anser fabalis fabalis (taigavorrm). Determinatie van de ondersoort is mogelijk (maar moeilijk) op grond van snavelengte en -grootte, lichaamsgrootte en halslengte.

WAARNEMINGEN RIETGANS:

18 okt 1958	lex Huizerpier	8 jan 1973	240 Riet/Grauwe Noordpolder
8-10 juli 1965	lex Eemmond	12 jan	135 " Aetsveld
7 jan 1968	lex Eempolder	13 jan	145 " Heintjesrak en Broekerpolder
10 apr 1969	2ex Gooise Zomerkade Huizen		
20 jan 1971	580ex Heintjesrak&Broekerpolder	22 feb	365ex Noordpolder
31 jan	180ex Nw Keverdijksche Polder	21 jan 1974	500 Riet/Grauwe Heintjesrak& Broekerpolder
5 feb	7ex Gooimeer		
13 feb	14ex Hilversumse Meent	27 jan	300ex Hilversumse Meent
14 feb	16ex Eempolder	3 feb	200ex "
14 feb	40ex Hilversumse Meent	6 feb	600 Riet/Grauwe Heintjesrak en Broekerpolder
21 mrt	lex Eempolder		
30 jan 1972	14ex Zanddijk	12 okt	180ex Eempolder
5 feb	580ex Hilversumse Meent	4 jan 1975	250ex Hilversumse Meent
26 feb	30ex rond Naardermeer	11 jan	250ex "
24 dec	190ex Noordpolder	21 dec	375ex "

4 jan 1976	195ex Heintjesrak&Broekerpolder	26-31 dec	300ex Heintjesrak&Broekerpolder
13 jan	2ex Loenderveense Plas	30 dec	180ex Eempolder-n
19 jan	32ex Aetsveldsche Polder	7 jan 1979	4ex Horstermeer
6 feb	200ex Heintjesrak&Broekerpolder	14 jan	700ex Eempolder-n
24 jan	2ex Hilversumse Meent	17 jan	1fabalis "
31 jan	1+53 "	17 jan	46rossicus "
20 feb	500ex "	18 jan	150ex Naardermeent
23 feb	400ex Heintjesrak&Broekerpolder	18 jan	30ex Eempolder
28 feb	7ex Hilversumse Meent	19 jan	95ex Horstermeer
16 ov	200ex Heintjesrak&Broekerpolder	22 jan	4ex "
20 dec	110ex Hilversumse Meent	25 jan	10ex "
22 dec	125ex "	27 jan	10ex "
24 dec	280ex "	3 feb	8ex Eempolder
1 jan 1977	9ex Eempolder	4 feb	12ex Horstermeer
16 jan	110ex Hilversumse Meent	8 feb	24ex "
21 jan	+ 350ex Heintjesrak&Broekerpolder	11 feb	11ex Nw Keverdijksche polder
12 feb	175ex Hilversumse Meent	11 feb	9ex Heintjesrak&Broekerpolder
19 feb	50ex Naarderbos	24 feb	50ex "
4 dec	30ex Hilversumse Meent	24 feb	53+120 Hilversumse Meent
5 dec	40ex "	26 feb	73ex Horstermeer
31 dec	90ex "	1 mrt	40ex Noordpolder
15 jan 1978	14ex Heintjesrak&Broekerpolder	3-4 mrt	40ex "
11 feb	270ex Hilversumse Meent	5 mrt	8ex "
12 feb	38ex Binnendijksche/Overscheenschepld	5 mrt	4ex Hilversumse Meent
18 feb	325ex Hilversumse Meent	5-8 mrt	850ex Heintjesrak&Broekerpolder
21 feb	250ex Oostermeent		
24 feb	350 Riet/Grauwe Noordpolder		

Kleine Rietgans (Anser branchyrhynchus)

Onregelmatige doortrekker in zeer klein aantal; incidenteel pleisterend (A.M.N.).

Sinds het eind van de zestiger jaren is deze soort vrijwel ieder jaar in de Hilversumse Meent waargenomen. Meestal gaat het om enkele tientallen exemplaren.

In februari 1978 werd geregeld een groep Kleine Rietganzen in de Hollands-Ankeveense Plas waargenomen, die dagelijks in de Hilversumse Meent ging fourageren.

In de Noordpolder werd in 1967 en 1973 enkele malen een groep Kleine Rietganzen gezien. In de Eempolder zijn drie waarnemingen bekend. Verder zijn er enkele verspreide waarnemingen.

Ook deze soort wordt in gemengde groepen gemakkelijk over het hoofd gezien. Mogelijk komen meer Kleine Rietganzen voor in ons gebied, die als (gewone) Rietgans worden gedetermineerd. De soort is te onderscheiden door licht blauwgrijze bovenzijde in sterk contrast met zeer donkere kop en hals; kleine, zwart en roze snavel en roze poten.

WAARNEMINGEN KLEINE RIETGANS

13 mrt 1955	2ex Eempolderkust	5 jan 1974	8ex Eempolder
25 feb 1966	50ex Hilversumse Meent	22 dec	10ex Hilversumse Meent
17 dec	6ex Eempolder	14 feb 1975	10ex Oostermeent Huizen
25 jan 1967	34ex Hilversumse Meent	3 dec 1976	27ex Hilversumse Meent
25 jan	74ex Noordpolder	18 dec	40ex "
3 feb	122ex "	18 dec	17ex "
10 feb	110ex "	22 dec	195ex "
9 jan 1968	6ex Hilversumse Meent	24 dec	5ex "
10 jan	6ex "	16 jan 1977	48ex Hilversumse Meent
3 mrt 1969	3ex Zuiderheide	26 feb	6ex Eempolder
23 feb 1970	250ex Hilversumse Meent	6 feb 1978	19ex Hilversumse Meent
14 mrt	1ex Huizen Haven	11 feb	14ex "
16 jan 1973	70ex Hilversumse Meent	feb 1978	?ex Heintjesrak&Broekerpolder
29 jan	2ex "	18 jan 1979	1ex Naarderbos
22 feb	134ex Noordpolder		

Sneeuwganzen (Anser caerulescens)

Dwaalgast. In de A.M.N. worden in ons gebied zes waarnemingen vermeld, waarvan één bevestigde.

17nov-20 dec 1891 4 ex op gemeente-weide Naarden (Eykman, 1949)
23 feb 1942 1 ex. bij Naarden (dagb. Volkers)
8 mrt 1942 1 ex. Naardermeer (dagb. Volkers)
22 mrt 1942 1 ex. Eempolder (dagb. Volkers)
29 mrt 1947 2 ex. Huizen (Lim.20:239) bevestigd
23 feb 1963 40 ex. Nederhorst den Berg (Lim.38:32)
13 jan 1968 1 ex. Bilthoven (Vj. 16:542)

Rotgans (*Branta bernicla*)

Van deze kleine gans zijn, omdat hier in het gebied geen geschikt biotoop is, slechts elf waarnemingen bekend, waarbij de hoogste aantallen 150 en 60 ex: 16 feb 1941 en 12 feb 1958 beide in de Eempolder (A.M.N.).
Meer recente waarnemingen:

17 nov 1963 2 ex. Eemmond
9 okt 1965 2 volw+4 jongen Naarden
23 okt 1975 2 ex. t.o. Muiderhaven
11 jan 1979 11 ex. Heintjesrak en Broekerpolder
24 jan 4 ex. Hollands Ankeveense Plas

Brandgans (*Branta leucopsis*)

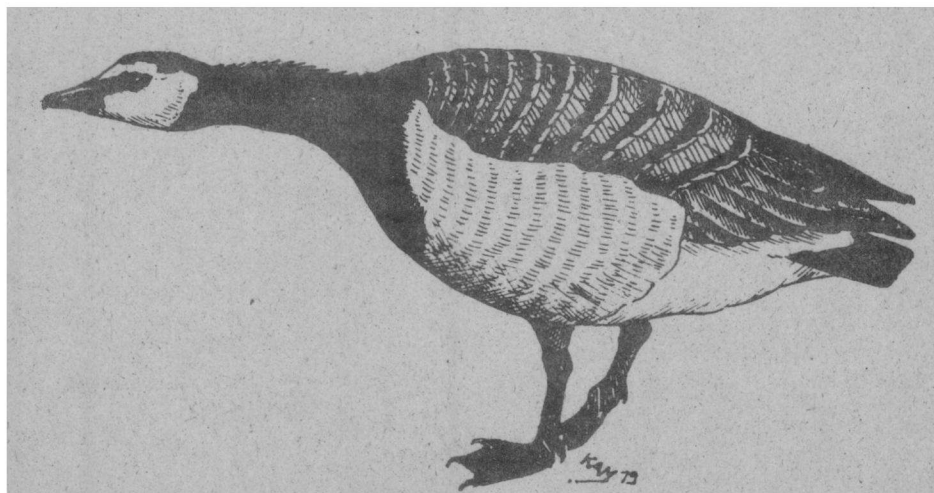

Vanouds werden er in min of meer regelmatig kleine aantallen Brandganzen gezien in Eemland (A.M.N.)

Meestal worden ze bij groepen Grauwe-Kol- of Rietganzen gezien. Het grootste aantal werd de afgelopen winter waargenomen: 300 ex verdeeld over vier groepen in de Eempolder en eveneens 300 ex in de Oostermeent.

In de Huizermeent werden enkele malen Brandganzen waargenomen. In de Noordpolder waarnemingen in 1972 en 1979, terwijl in de Overscheense etc. polder in 1975 en 1979 Brandganzen gezien zijn. De Heintjesrak- en Broekerpolder telde in februari 1976 20-50 Brandganzen.

Er zijn verschillende zomerwaarnemingen bekend. Het moet niet uitgesloten worden dat dat ontsnapte huisdieren betreft.

WAARNEMINGEN BRANDGANS

16 jan 1955	6ex Eempolder	23 jan	70ex Eempolder
27 feb	4ex Huizermeent	26 jan	50ex Noordpolder
3 mrt	4ex Eempolder	4 jan 1975	4ex Overscheensche/B/Meentp
4 mrt	4ex Huizermeent	21 dec	1ex Naardermeer
24 dec	1ex Huizermeent	6 feb 1976	50ex Heintjesrak&Broekerp
25 dec	1ex Eemmond	13 feb	20ex "
8 feb 1958	3ex Huizermeent	14 feb	1ex Eempolder
6 dec	1ex Huizen kust	19 feb	1ex Dammerkade
17 jan 1962	6ex Blaricum	28 jan 1978	3ex Eempolder
17 mrt 1963	1ex Huizen	14 jan 1979	80ex Eempolder-n
27 apr 1965	2ex Hilversums Wasmeer	20 jan	10ex Gooiersgracht Blaricum
28 apr	2ex "	20 jan	300ex Eempolder-n+z
4 mei	2ex "	3 feb	15ex Eempolder sluis
27+28 apr 1968	2ex "	4 feb	25ex Overscheensche/B/Meentp
5 mei	2ex "	8 feb	300ex Oostermeent
10 mei 1971	1ex Laarder Wasmeer	5 mrt	12ex Noordpolder
23 jan 1972	12ex Eempolder	8 aug	3ex Hollands Ankeveen
23 jan	1ex Laarder Wasmeer		

Canadese Gans (*Branta canadensis*)

In Midden-Nederland onregelmatige gast. In de A.M.N. worden vijf waarnemingen in ons gebied genoemd,

29 mrt 1949 1 ex. Huizen (Lim.30:103)
1 apr 1951 1 ex. 's-Graveland (Lim.30:48)
18 jan 1970 4 ex. Eemmond (med. Slijper)
1 feb 1970 1 ex. Eemmond (med. Slijper)

In ons archief zijn nog twee waarnemingen bekend:

30 dec 1972 1 ex. Laarder Wasmeer
20 mei 1973 1 ex. Eemnesservaart Eemnes

Roodhalsgans (*Branta ruficollis*)

In Midden-Nederland zeer zeldzame dwaalgast (A.M.N.). Slechts één waarneming:
1 jan 1979 3 ex, Noordpolder.

Belangrijkste ganzengebieden:

Eempolder:

Het meest uitgestrekte polderlandschap in ons werkgebied. Al van oudsher bekend als ganzenpleisterplaats. Alle soorten komen in de Eempolder voor, van enkele tot honderden exemplaren.

Het gevaar, dat deze ganzenpolder bedreigt is, dat de polder binnenkort wordt herverkaveld om de landbouw zo rendabel mogelijk te doen functioneren. De boerderijen, vooral ligboxenstallen, dreigen midden in de polder geplaatst te worden, zodat men het hele gebied intensief kan gebruiken. Behalve voor ganzen is een dergelijke ontwikkeling funest voor verschillende weidevogels (Kempphaan, Watersnip, Tureluur).

Hilversumse Meent:

Deze polder is vooral van belang voor de Kleine Rietgans, terwijl de andere grauwe ganzensoorten er ook zeer regelmatig worden aangetroffen.

Heintjesrak en Broekerpolder:

Steeds belangrijker wordende ganzenpolder, vooral voor Rietgans en Kolgans. Ook de jagers ontdekten dit: er wordt regelmatig op ganzen gejaagd! De ganzen, die overdag in de polder fourageren trekken 's avonds naar de aangrenzende Hollands-Ankeveense Plas, ook vanuit de Hilversumse Meent vinden slaapvluchten naar deze plaats. Bij strenge vorst brengen de ganzen de nacht ook wel op de eveneens aangrenzende Spiegelpolder door.

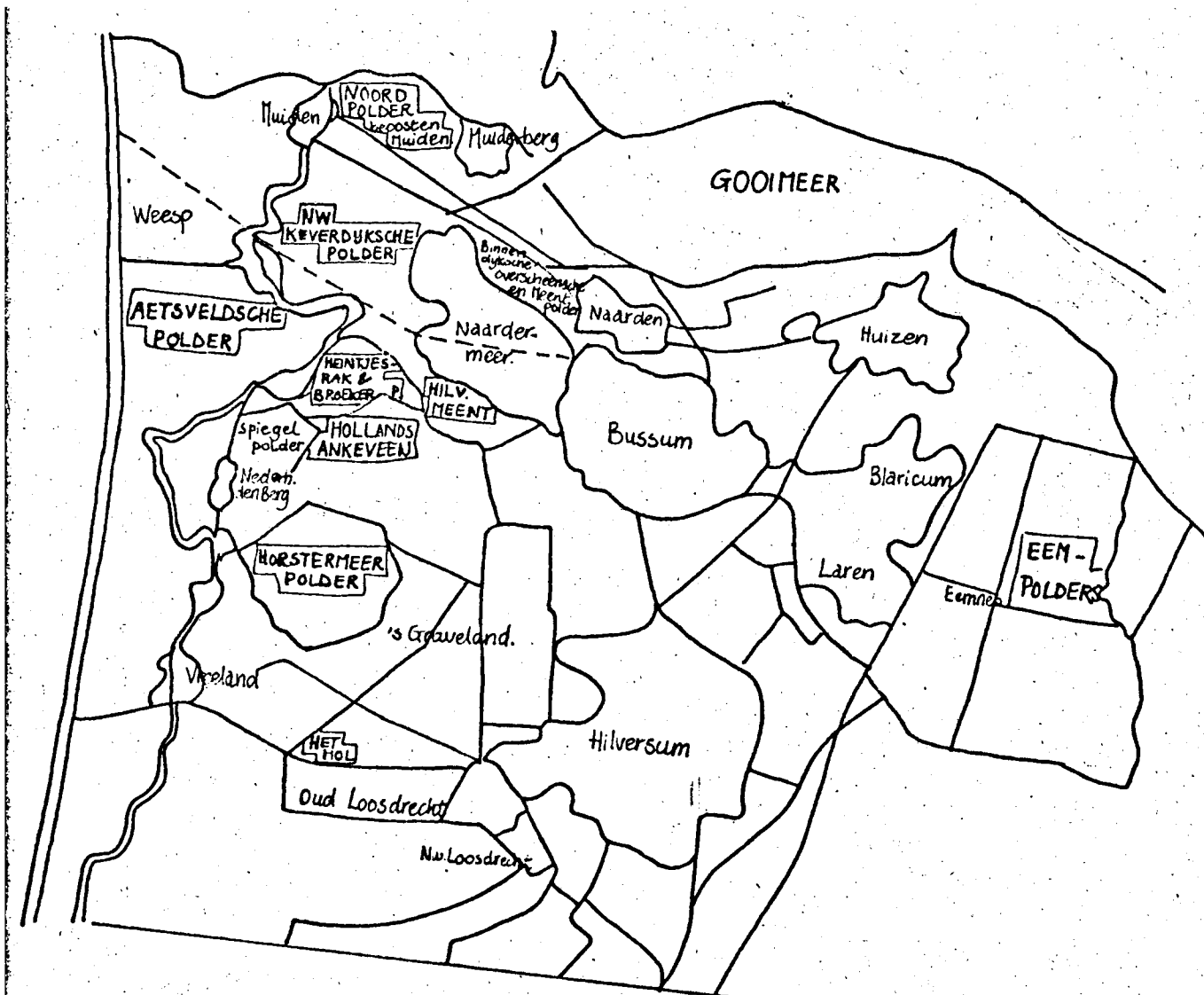
Noordpolder beoosten Muiden:

Er zijn lang niet iedere winter ganzen gezien. Toch zijn er, waarschijnlijk vooral tijdens strengere winters vrij grote aantallen aanwezig.

Konklusie:

Wie ganzen wil zien hoeft 's winters niet naar de Flevopolders, maar kan ze dichterbij huis vinden. Al gaat het over het algemeen niet om schokkend grote aantallen, toch mogen onze gebieden best vermeld worden.

Met dank aan iedereen, die voor dit verslag gegevens beschikbaar stelde.

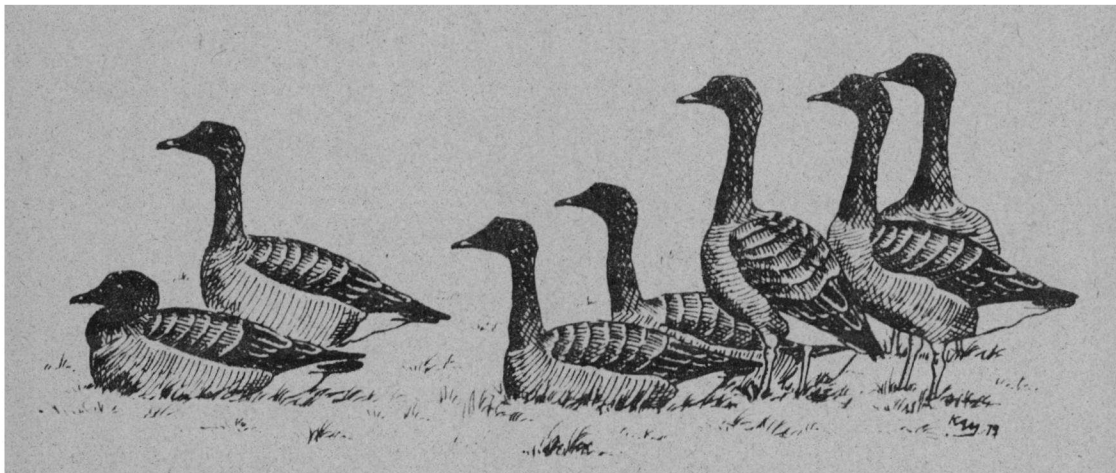
In het bijzonder dank aan Rob Moolenbeek voor zijn aanwijzingen bij de uitwerking.

Van de volgende waarnemers zijn gegevens verwerkt:

ACJN Bussum, ACJN Weesp, A.J.Beintema, A.Bode, J.L.Bos, P.Dieperink, W.Dubbeldam, N.J.Dwars, R.Farjan, P.H.Fuchs, J.W.v.Galen-Last, Gaddela, J.P.G.v.d.Geld, F.Griffioen, J.A.Guldemond, R.de Haan, J.Harder, A.C.Hartlief, W.v.d.Hijden, M.v.Houten, J.de Jonge, D.A.Jonkers, T.Jonkers-Kemper, KJN, F.v.Klaveren, J.Koel, J.Koen, P.C.Lips, P.Logtmeijer, R.v.Maanen, H.Marinus, K.Mauer, I.Mes, A.du Mosch, R.G.Moolenbeek, Th.Mulder, NJN Hilversum, Nuyen, J.v.Oord, E.R.Osieck, R+L Oudejans, A.Pluister, P.v.d.Poel, R.v.Poelgeest, S.H.Poelstra, H.W.Reddingius-Schreuder, Chr.Rey, F.de Roder, F.G.+L.F.Rijnja, W.Schipper, P.Schoorl, N.A.Schouten, J.P.Seyffert, A+K+T.Stoker, J.Taapken, F.Tolner, A.P.Vermeule, D.Visser, W.Visser, R.de Wijs, I.v.Woersem, Wolff, J.G.Wurster, W.v.d.Zwaan.

Literatuur:

- Alleyn, W.F. et al(1971). Avifauna van Midden-Nederland. Assen.
Bijtel, H.J.V. van de(1979). Pleisterende ganzen: een nieuwe attractie van het Langbroekergebied. De Kruisbek 22 (2): 25-34.
Dubbeldam, W. De Grauwe Gans in Flevoland 1972-75 Limosa 51:6-30.
Lebret, T. et al(1976). Wilde ganzen in Nederland. Zutphen.
Timmerman, A. Ganzen in Nederland. Natuur & Landschap 30:117-138.
Timmerman, A. Het wintervoorkomen van de Kleine Rietgans. Limosa 50: 71-91.

ORGANISATIE WINTERVOEDERING EN REVALIDATIE GOOI- EN VECHTLAND

Voorzitter : Dr. R. van Moorselaar
Secretariaat : Mevr. E.M. Mulder-Eenjes
Hr. W.A.J. v.d.Staaij

Naarden, juli 1979
Pr. Fred. Hendrikln. 6

Geachte Vogelvrienden,

Als u dit leest is de zomer bijna voorbij en herfst en een nieuwe winter in aantocht. Toch zijn we de winter van Kerst '78 tot maart '79 nog niet vergeten. Een lange moeilijke winter, waarin is gebleken hoe met vereende krachten veel voor de vogels gedaan kan worden, zodat ondanks sneeuw en ijzel alle ons bekende vogelconcentraties, met uitzondering van enkele slachtoffers, goed door de winter zijn gekomen. Er is geweldig geholpen met persoonlijke inzet, giften in geld en natura, door particulieren en instanties, ook door kinderen. Wij willen allen hiervoor nogmaals hartelijk bedanken. Wij geven u nu een korte samenvatting van ons werk:

De voeding in Naarden staat onder leiding van de heer H. Harder, die ook het voer naar de uitstrooiposten bracht. De heer H. van de Rijd heeft iedere winter veel succes met zijn voerplaats voor bos- en watervogels. Er streken nu zelfs 26 Rietganzen neer, die af en toe een rondje boven Naarden vlogen. Verder zaten er 15 Dodaarsjes in het steeds opgehouden wak, waarvan er af en toe een paar binnen verzorgd moesten worden, een paar reigers, die men geregeld af en aan zag vliegen, 20 Waterhoentjes, 10 Brilduikers, enige Kuifeenden, 2 Leeuwerikken, 30 Kepen, 18 Vinken, een stel zwanen en ± 200 eenden en Meerkoeten.

Er werd in Naarden en omgeving in totaal 1550 kg. zaad (6 soorten) gevoerd en vis, vlees, kaas, vetbollen, brood, schillen, aardappels, appels, tomaten, enz. Balen stro werden uitgespreid en scherp zand en kippegrit (1 op 5 nodig voor de spijsvertering, vooral bij bevroren grond en ijzel) door het voer gemengd. Een stuk weiland werd sneeuwvrij gemaakt. Vaak moesten vastgevroren vogels van het ijs worden losgemaakt. Ook het Naardermeer werd voorzien van vis en brood.

In Laren en omgeving werd gevoerd door de heer M. Waaijer, erkend houder van een vogelasyl en uitwintuin. Ruim 1000 kg. gemengd graan en vogelzaad, gebroken mais en onkruidzaad werd opgevoerd en 36 kisten appels, 50 kg. kopvlees (o.a. voor uilen), vetbollen, vis, brood, groenten, enz.

In januari en februari werden 102 vogels verzorgd, o.a. Meerkoeten, zwanen, reigers, Dodaarzen, Waterhoentjes, Graspiepers, leeuwerikken, Kolganzen, 1 Fuut, 1 Blauwe Kiekendief, 5 Torenavalken, 1 Bosuil, 1 Ransuil, Eén Siberische Kleine Zwaan stierf bij aankomst en had de zeer besmettelijke pasteurellosis, waar meer Wilde Zwanen aan zijn gestorven.

Moeilijk deze winter hadden het vooral de Boomklevers en Boomkruipers, Winterkoninkjes, Groene Spechten, IJsvogeltjes, Roerdompen, Futen en Dodaarsjes. Ook de uilen kwamen uit nood naar de huizen, evenals veel roofvogels. In Bussum vloog in april een Smelleken zich dood tegen een ruit waarachter een Zebra-vink zat.

In Weesp, Abcoude, Almere, Driemond, Muiden, Muiderberg, Ned. den Berg en Nigtevecht werd gevoerd onder leiding van de heer J.P.J. van Lookeren, voorzitter D.B. Gestrooid werd 2675 kg. gebroken mais en gemengd graan, 1750 oude broden en veel ander voedsel. Vooral koeten aten fijn gesneden bananenschillen.

Mevr. R. van Houwelingen hielp o.a. 4 koeten en 4 ex. Waterhoen de winter door.

Het is verheugend dat zo velen zich het lot van de vogels hebben aangetrokken. We noemen hier nog mevr. H. Weijl, W. de Oudelaan 63 te Naarden, die steeds veel eenden verzorgt en Bergeenden en een Rietgans, en ons helpt bij de bestrijding van botulisme. Onlangs werd bij haar een gewonde, geleewiekte Siberische Taling (*Anas formosa*) gebracht.

Opvangadressen zijn verder :

In Bussum : mevr. dr. Cram-Magré, Eikenlaan 10 en
de Dierenambulancedienst Oud, Landstraat 122

In Naarden : Marjan Beugelaar, Alb. Grootlaan 37

In Muiden : hr. van Meekren, Const. Huygenslaan 6

Erkense asyls zijn :

hr. B.J. van Ingen, Joh. Schimmelstraat 6 te Naarden; deze is in december 1978 uit ons bestuur getreden;

mevr. Nap te Huizen en ons bestuurslid M. Waaiker te Laren, Oude Kerkweg 25, tel. 02153-14465.

Bewaart u deze adressen? In noodgevallen kunt u nog in Naarden bellen onze viceijvoorzitter de heer H. Harder, tel. 02159-41354 of uw eigen gemeentewerken of politie (Naarden: 46784).

Met vriendelijk groeten,

E.M. Mulder-Eenjes
Secr.penn.esse

D O N A T E U R S W E R V E N I S O O K V O G E L S H E L P E N ! ◁

Naarden, november '79

GOED NIEUWS!

Eindelijk is gebeurd, waar ik het hele jaar naar uitgezien heb : de Winterkoning is terug! Op zondagmorgen 7 oktober zag ik hem weer op een afgezaagd berkestammetje. Het is, geloof ik, een jong exemplaar; niet de oude brutale die vaak, als ik stond te praten, achter boven mijn hoofd ging zitten zingen. Eerst dacht ik dat het toeval was, maar bij de derde maal twijfelde ik niet meer. Als een kanarie probeerde hij me, als ik harder ging praten, te overstemmen. Hij kwam vlak bij de keukendeur, nam een bad in de drinkschaal en rende over de voertafel. Nadat we met Kerstmis uitgegaan waren, bleef hij nog een week bij de burens, waar hij het heel goed had. In 1979 is hij niet meer gezien. De Boomkruiper, Grote Bonte Specht, Fitis en Tjiftjaf, Groenling, Kool-Pimpel- en Zwarte Mees, Staartmezen, Heggemusjes, Merels en Zanglijsters, Tuinfluiters en de Vink - we hoorden en zagen ze allemaal, maar we keken vergeefs uit naar het bijdehande bolletje, dat je in de schemering soms in het tuinpad als een blad fladderend tegemoetkwam en pas op het laatste moment uitweek in de dichte braamstruiken. Wel waren er weer op de Lange Bedekteweg, maar waarom zouden ze daar vandaan gaan, en hoe zouden ze weten, dat er een fijne strook heesters en bomen en lekkere aangevreten stammetjes tussen de huizen zou zijn?

Eind september kwam de Roodborst terug; een flinke, met oranje borstje, aan wiens kleine kraallogjes niets ontgaat. Je kunt de aarde niet aanraken, of hij is er. Een uitgespitte graszode inspecteert hij geregeld, evenals de spinnwebjes in het voederhuis. Vaak komt hij als het bijna donker is, nog even in gezelschap van de Merel, die krachtig met de snavel een blad opzij gooit of gaten spit. Allicht schiet er voor onze *Erethacus rubecula* iets over van de losgewerkte wormpjes! ▷

Eind september meende ik een blikkerig en snorrend geluidje te horen. En ja, daar was hij! Om meteen weer te verdwijnen via een oude brem, in de els. Maar hij blijft, onze Troglodytes troglodytes, ook al jaagt de Roodborst achter hem aan : hij komt langs een omweg weer terug.

Maar wat kunnen wij voor deze zo kwetsbare vogeltjes doen als er weer strenge vorst komt? Natuurlijk langs boomstammen en op voertafels dierlijk voedsel geven, zo vroeg en zo laat mogelijk, om de nacht te verkorten. En als we nu eens - nog vóór januari - nestkastjes ophingen met kleine opening (2,8 cm.) en deze losjes vulden met droog hooi? Winterkoningen slapen en nestelen vaak in hooischelven. Ze konden dan zelf er een holletje in maken en daar bij elkaar gaan zitten slapen. In de afgelopen winter vrozen ze nog dood in nestkastjes. Ze moeten zo beschut mogelijk hangen en van dik isolerend materiaal gemaakt worden. Hoe eerder hoe beter: de mezen hebben hun winterkwartieren al betrokken.

Als u een goed idee hebt, mogen wij het dan weten?

Met vriendelijke groet,
E.M. Mulder-Eenjes
penn. secretaresse
"Wintervoeding" ◁

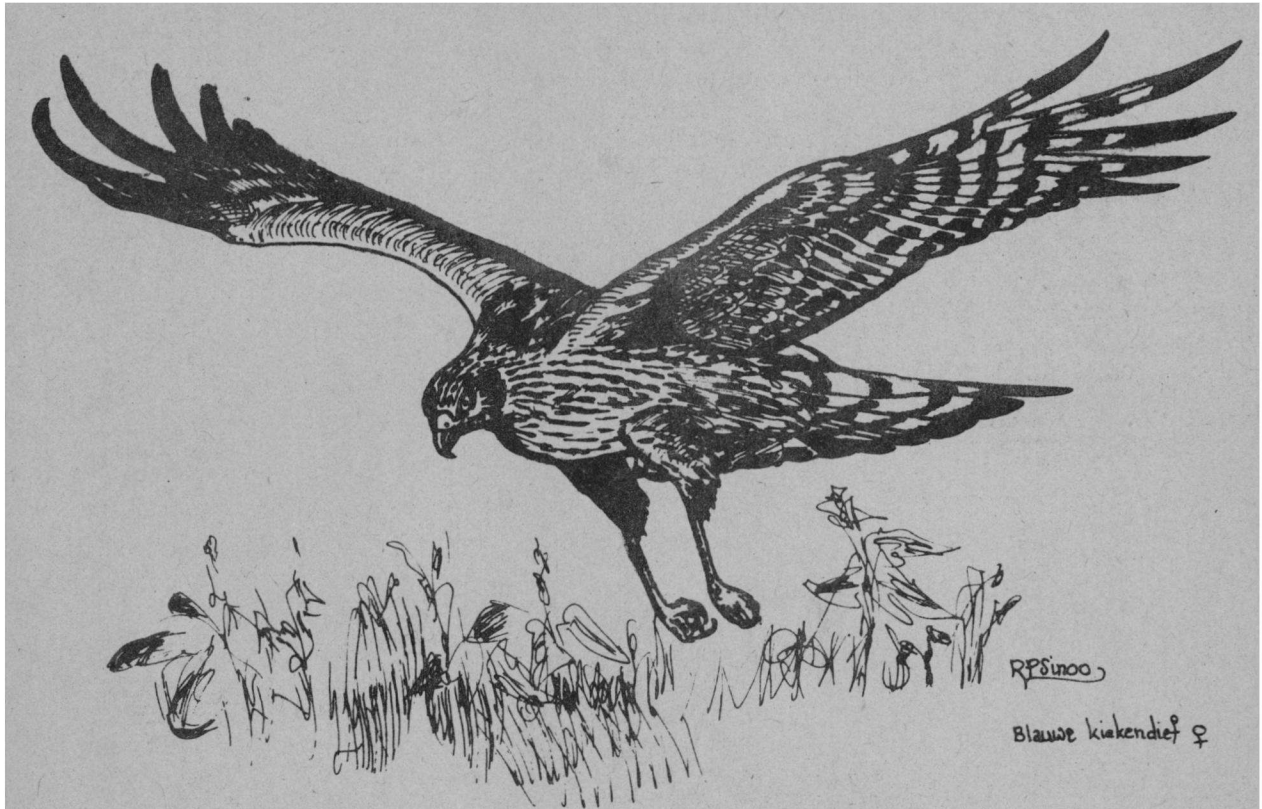
WEEKEND-EXCURSIE SCHIERMONNIKOOG

Vertrek op vrijdagmiddag, 19 oktober 1979, met 19 man en vrouw, richting Lauwersoog. De weersvoorspellingen voor het weekend waren niet al te gunstig, regen en harde wind. De reis naar de boot verliep goed. Om ongeveer half zes waren de meesten op het parkeerterrein bij de haven gearriveerd. De boot vertrok om 19.99 uur, dus wij hadden nog ruimschoots de tijd om ons op de oversteek voor te bereiden. Om 18.45 scheepten wij ons in. Er stond een zwakke wind zodat de overtocht gladjes verliep.

Op Schiermonnikoog hebben wij ons van de pier met een overvolle bus en half begraven onder koffers en plunjezakken naar Oosterburen laten brengen. Hier hebben wij een fiets gehuurd, waarna wij in het donker en met mist na enig zoeken de kampeerboerderij gevonden, die op 3 km. afstand van Oosterburen ligt.

Wat op Schiermonnikoog opvalt is dat er een zalige rust heerst. Je hebt daar geen last van voortdurende autoherrie, lawaai van treinen en vliegtuigen. Heerlijk zo'n stilte. Door de mist was er ook geen nachttrek, waardoor er geen vogelgeluiden te horen waren van b.v. lijsterachtigen of bonte pieten. Om toch nog wat van de eerste avond te maken hebben wij met een man of twaalf een bezoek gebracht aan de discobar in Oosterburen. Die avond hebben wij grappend en dansend doorgebracht, om 24.00 uur waren wij thuis.

De zaterdagochtend was het vroeg opstaan geblazen, het was zwaar bewolkt. Die dag hebben wij eerst een bezoek gebracht aan de Waddenzee. Het was eb, de slikken zaten vol vogels zoals Scholeksters, Rosse Grutto's, enkele Wulpen, Bontbekplevieren en strandlopertjes. Ook werd er nog een Groenpootruiter gehoord en gezien. In de weilanden zaten Smienten, Kieviten en Goudplevieren. 's-Middags hebben wij een fietstocht om de Westerplas gemaakt. Op de plas zaten veel meeuwen zoals de Grote en Kleine Mantelmeeuw, Zilver- en Stormmeeuwen en veel Pijlstaarten. Op het wad zagen wij nog grote vluchten Rotganzen en wat minder Brandganzen en Bergeenden. Opvallend was dat er de gehele dag trek van Koperwieken was - op het hele eiland kwam je ze tegen. ▷

De tocht door duinen naar de dennenbossen ten noorden van Oosterburen leverde een Blauwe Kiekendief op, die laag over de duinen zeilde. In het dennenbos waren niet zoveel vogels. Alleen de Goudhaantjes lieten zich zien en horen, hoog in de toppen van de grove den.

Op een gegeven moment deed zich in het bos een leuke situatie voor. Nico Dwars ontdekte een Houtsnip, die op een donker plekje onder laaghangende takken zat, zodanig dat hij scherp afstak tegen een lichte achtergrond op ongeveer 25 mtr. Hij bleef rustig zitten, zodat iedereen hem kon bestuderen.

Op onze terugtocht door de polder konden wij ook nog een Watersnip, die in de slootkant zat, goed observeren. Die dag was het koud en wij moesten een paar regenbuien trotseren, vandaar dat wij de avond dan ook net zoals vrijdagavond in gepaste gezelligheid hebben doorgebracht.

De volgende dag was het stralend weer, een heldere hemel en een harde wind. 's-Morgens vroeg weg op de fiets naar de Kobbeduinen. Daar de fiets neergezet en een voettocht door kwelder naar het strand gemaakt. De kwelder is zo prachtig begroeid, een weelderige plantengroei in allerlei kleuren. Die kleuren vielen vooral op bij de terugtocht, toen wij op de reep stonden en tegen de zon in over de kwelder keken - alle kleurvariaties van oranje, rood, geel, bruin en groen.

Vanaf de reep zagen wij Jan van Genten, Zwarte Zeeëenden, Eidereenden en Berg-eenden langs trekken. Het is fascinerend te zien hoe deze eenden in formatie vliegen. Strak aaneengesloten in V-formatie of in een lange rij, vlak over de zee scherend met grote snelheid.

Op de terugtocht door de duinen en kwelder noteerden wij nog kiekendieven (2 stuks), een Buizerd, Koperwieken, Graspiepers en boven het wad Rosse Grutto's en Wulpen. Op het wad zagen wij nog een Zwarte Ruiter en op de dijk een Tapuit.

's-Middags hebben wij ons voor de terugtocht geroced gemaakt. In totaal hebben wij 82 soorten waargenomen, dankzij Adri Vermeule en Bep en Nico Dwars.

Het Waddengebied is een uniek en veelzijdig gebied, waarvan je zou hopen dat het tot in lengte van dagen zo zou blijven. Op het eerste gezicht zeg je, mooi toch zo, er is niets aan de hand. Maar de werkelijkheid is anders. Dit Waddengebied wordt aan vele kanten stukje bij beetje aangetast. Watervervuiling, ontgrondingen, exploitatie en exploratie, inpolderingen, havenaanleg en uitbreidingen, aanleg van industrieterreinen en recreatie wildgroei. Dit geldt niet alleen voor het Nederlandse Wad, maar ook voor de Duitse en Deense Wadden.

Door vrijblijvend op excursie te gaan kun je dit gebied niet helpen beschermen. Dit kan wél door je als lid op te geven van de Waddenvereniging. Deze vereniging vecht voor het behoud van dit gebied en is de enige vereniging die hier voor de vogels opkomt.

Vogelaar, wordt lid van de Waddenvereniging!

adres: Het Waddenhuis
Postbus 90
8860 AB Harlingen
tel. 05178-5541

Soorten en aantallen roofvogels tijdens de wintertelling van 1979

Inleiding

De jaarlijkse wintertelling van vogels is weer achter de rug. Voor de eerste keer sinds het begin van de tellingen in 1972 was het een barre strenge winter met sneeuw en ijs die hoge eisen aan de tellers stelde en er tevens de oorzaak van was, dat de teldatum een week moest opschuiven.

Om tot een landelijke coördinatie te komen is er een werkgroep "Stootvogeltellingen" opgericht, die onder auspiciën van het Contactorgaan voor Vogelstudie zal gaan opereren. In dit kader zal ook met de Stichting Veldornithologisch Onderzoek Nederland worden samengewerkt. Een gevolg van deze nieuwe opzet is, dat er voortaan ook half december zal worden geteld. Na een eerste oproep is er op een aantal plaatsen al proefgedraaid. De resultaten van deze poging tot samenwerking zijn hoopgevend en zullen binnenkort in het Vogeljaar worden gepubliceerd.

Het gedetailleerde verslag van de vogelwerkgroeptelling in februari blijft voorlopig in zijn huidige vorm gehandhaafd en zal jaarlijks in de Korhaan worden gepubliceerd.

Telgebieden

Dit jaar is het telgebied groter dan in voorgaande jaren. De uitbreiding vond plaats in het westelijk deel van het werkgebied van de vogelwerkgroep. De nieuwe terreinen zijn de 's-Gravelandse landgoederen, Broekpolder, Kwakel, polder Kortenhoeve en Ankeveen, de Horstermeer, Horn- en Kuyerpolder, Spiegelpolder, Dorsewaard, Aetsveldsepolder, Hoekerpolder, Nieuwe Keverdijkse polder, de Heintjesrak- en Broekerpolder en de Meer uiterdijkse polder. Zij zullen voortaan worden aangeduid als Vechtplassen en randgebieden (fig. 1). De drie delen van Oostelijk Flevoland zijn voor de verslaglegging nu samengevoegd tot één geheel.

figuur 1 Nummering en benaming van de telgebieden.

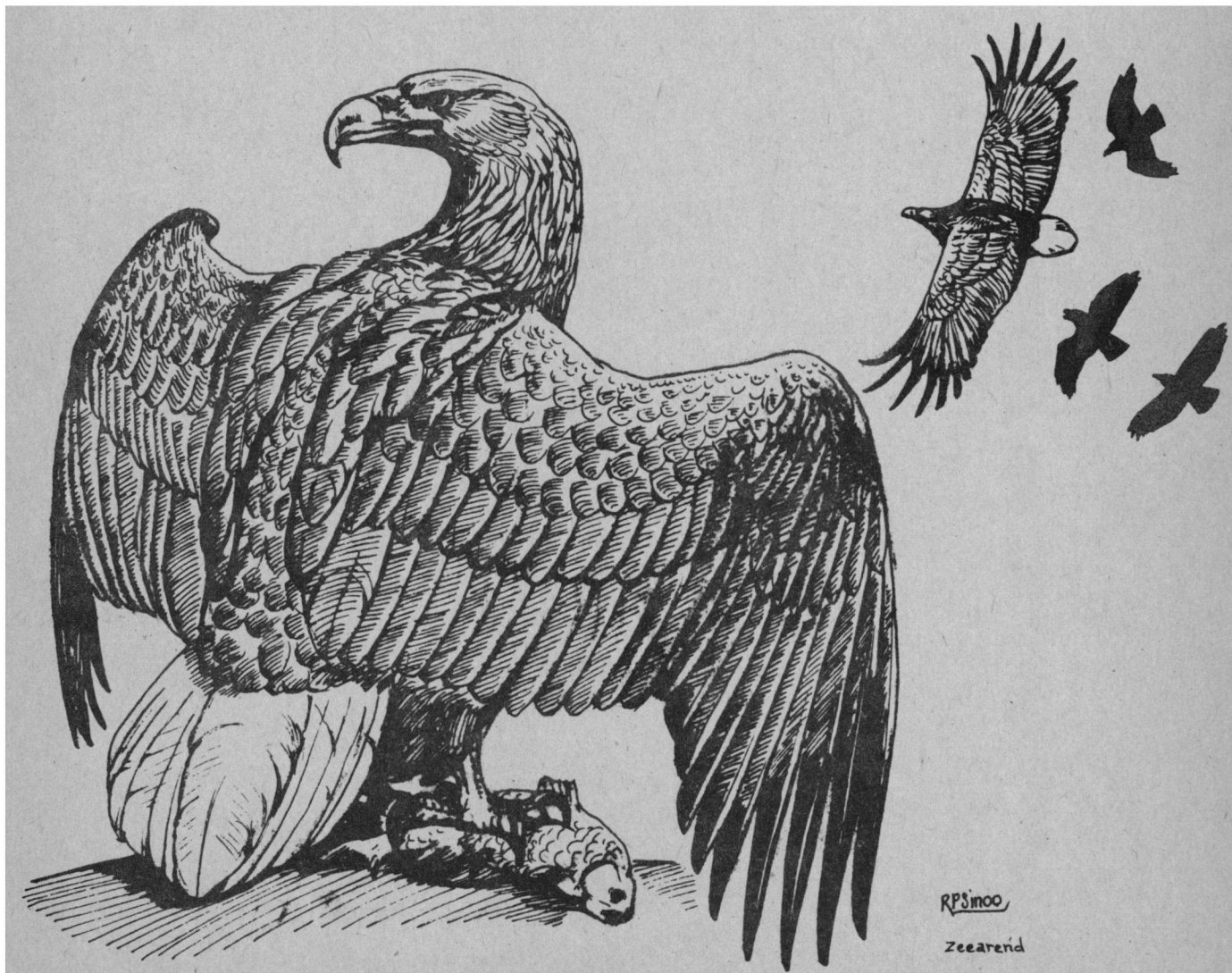
1. Kampen - Elburg	5. Naarden - Muiden
2. Elburg - Harderwijk	6. Oostelijk Flevoland
3. Harderwijk - Nijkerk	7. Zuidelijk Flevoland
4. Nijkerk - Laren	8. Vechtplassen en randgebieden

Weersomstandigheden

Op de oorspronkelijke geplande teldatum 17 februari lag er op sommige plaatsen een dik sneeuwdek dat zich rond Ankeveen, waar wel werd geteld tot ca. een halve meter had opgehoopt. Er waaide op die dag een matige-harde NO wind, de lucht was zwaarbewolkt met af en toe opklaringen, de temperatuur lag rond de -7°C .

Het sneeuwdek was in de getelde gebieden van 24 tot en met 26 februari nog aanwezig. Alle drie dagen hadden temperaturen rond het vriespunt, maar onderscheiden zich qua bewolking behoorlijk.

De eerste teldag had bij een matige noordenwind eerst bewolking en was verder vrijwel onbewolkt. De volgende dag zette in met zware mist die pas tegen de middag optrok, waarna het ook helder werd. Op 26 februari hing er een zware bewolking en was er een zwakke ZW wind.

Methode

Door de zware sneeuwval ca. 10 dagen voor de telling was het op sommige wegen ondoenlijk om te rijden. Hier moest dan het gebied te voet worden onderzocht. In verreweg de meeste terreinen kon men op de hoge punten of om de circa 500 meter stoppen en de gebieden afzoeken. Een aantal gebieden t.w. de Ankeveense polder, Kwakel en Spiegelpolder en het traject Naarden-Muiden konden toch op 17 februari worden geteld. Voor de resultaten heeft dit geen gevolgen omdat het weersbeeld vrijwel gelijk bleef. De Horstermeer en de Meer uiterwijkse polder werden op 26 februari onderzocht.

Resultaten

Ondanks de vrijwel door kleien vogels verlaten met sneeuw bedekte vlakten bleken toch nog 619 roofvogels in de onderzochte gebieden aanwezig te zijn. Na aftrek van de aantallen die in de nieuwe toegevoegde terreinen voorkwamen zijn dit voor het overgebleven en met vorig jaar vergelijkbare gebieden 578 (1978:631). De Buizerd was dit jaar bijzonder goed vertegenwoordigd (fig. 1). Een zo groot aantal was tijdens de sinds 1972 gehouden tellingen nog nooit vastgesteld. Zonder twijfel zijn dit vogels uit Scandinavië (von Westerhagen 1966). Voor deze soort was er voldoende aas voorhanden.

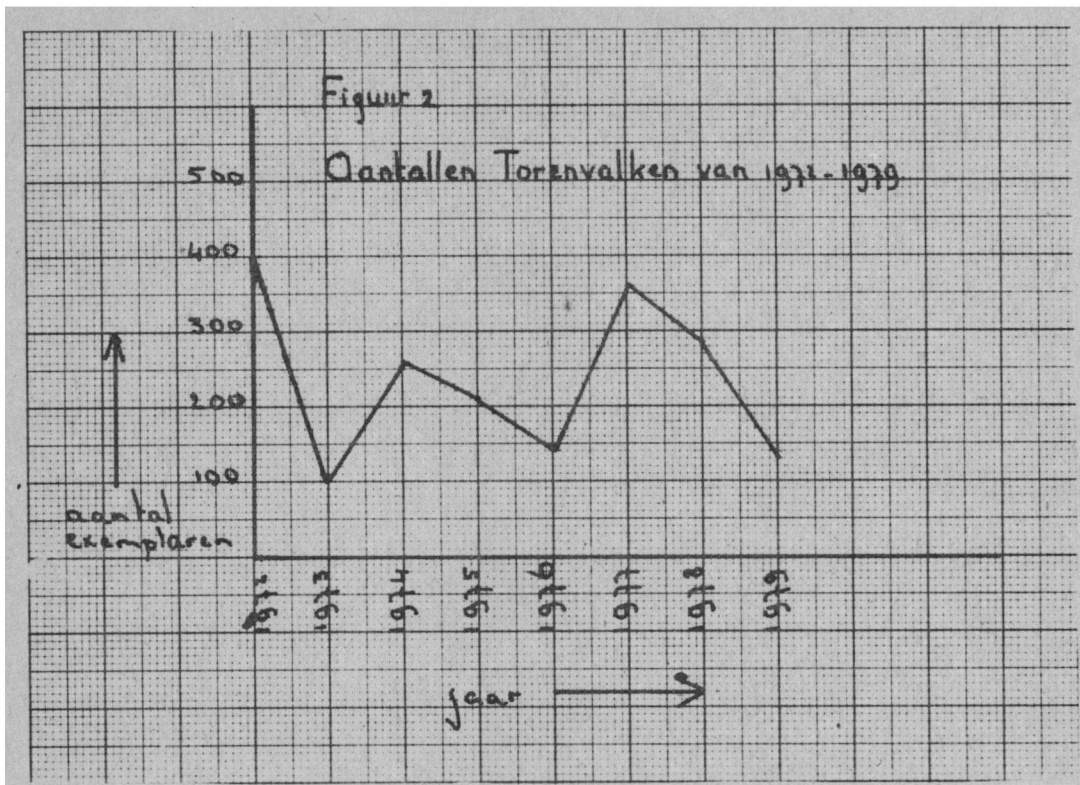
figuur 2 Soorten en aantallen roofvogels en uilen in de telgebieden.

Soort	Telgebied								Totaal
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Zeearend	-	-	-	-	-	-	2	-	2
Buizerd	15	16	15	19	5	130	80	14	294
Ruigpootbuizerd	-	-	-	3	-	17	49	1	70
Blauwe Kiekendief	-	5	-	-	-	13	65	5	88
Grauwe Kiekendief	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Bruine Kiekendief	-	-	-	1	-	1	4	-	6
Torenvalk	3	8	4	9	4	29	72	7	136
Roodpootvalk	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Sperwer	-	1	-	-	1	-	-	10	12
Havik	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Smelleken	-	1	1	-	-	3	-	2	7
Rode Wouw	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Velduil	-	-	-	-	1	2	2	-	5
Ransuil	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Bosuil	-	-	1	-	-	-	-	-	1
									169
									8

De Torenvalken hadden het een stuk moeilijker. De muizen waren voor hen onbereikbaar onder het sneeuwdek. Zij moesten op andere prooi overschakelen en deden dit door de overrompelende jachttechniek van sperwer te gebruiken en zo vogels te slaan. Het aantal Torenvalken was minder dan de helft van vorig jaar: dit is nog niet zo laag als in 1973 toen 100 exemplaren aanwezig waren (figuur 2).

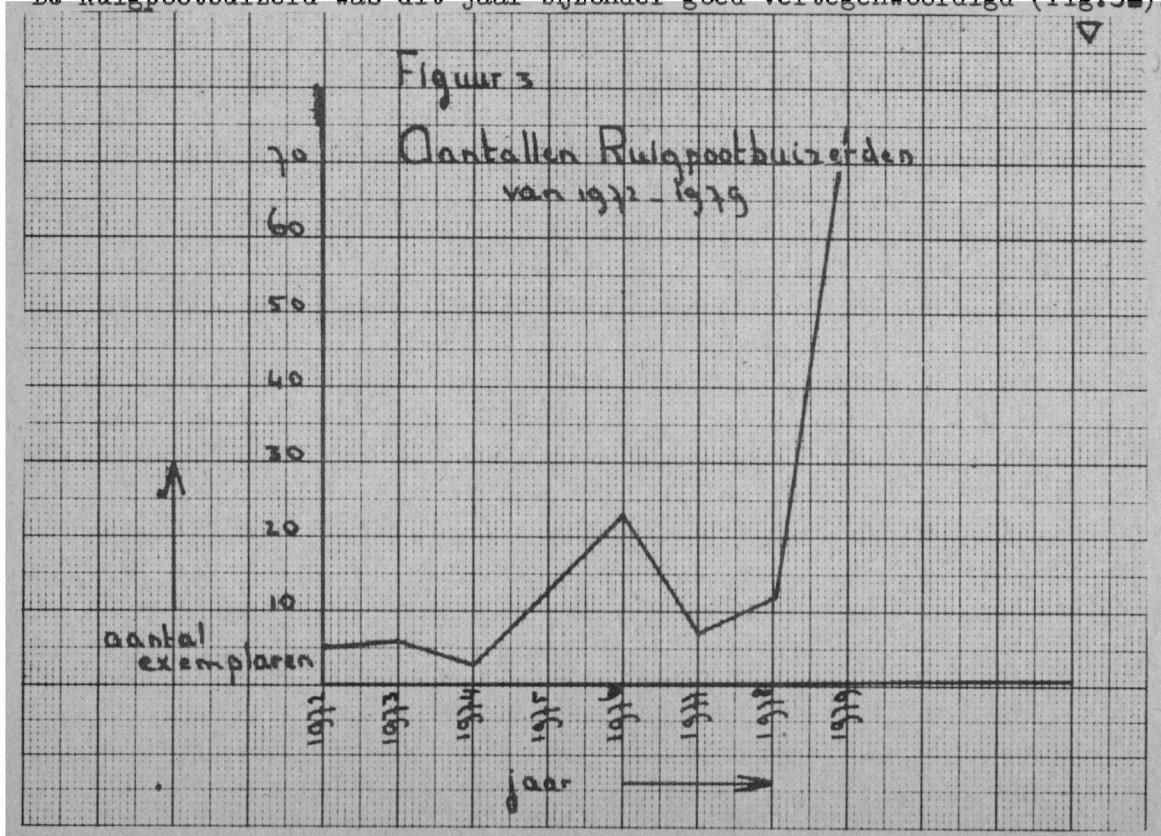
Ook de Blauwe Kiekendief was aanzienlijk minder vertegenwoordigd, waarbij opviel dat het aandeel van de 55 in de Flevolanden nu groter was dan in andere jaren. Dit bedroeg 17%. Op het traject Elburg-Harderwijk, waar

jarenlang geen Blauwe Kiekendieven werden gesignaleerd jaagden zij nu wel. Vier van de vijf getelde vogels waren óó. Ook het Vechtplassen-gebied bevatte enkele exemplaren. Dat een deel van de normaal in Flevoland overwinterende Blauwe Kiekendieven is weggetrokken, is duidelijk. In het Rijk van Nijmegen schatte men dat er omstreeks de januari-telling 22-33 exemplaren aanwezig waren (Visser 1979). Zowel in ons onderzoek als op tal van andere plaatsen in ons land is geconstateerd dat de Kiekendieven jacht maakten op zangvogels en zich hierbij zelfs tussen de huizen waagden. Een deel van de waarnemers merkte op dat het hierbij om mannelijke exemplaren ging. Zij zijn door hun slanke bouw hiertoe uitstekend in staat.

De Ruigpootbuizerd was dit jaar bijzonder goed vertegenwoordigd (fig. 3).

Van Elburg (1979) vermeldt dat tijdens een niet volledige telling afgelopen winter 60 exemplaren werden gezien. Het door ons getelde aantal van 67 ligt daar niet ver van af.

Tussen de getelde roofvogels zaten een aantal opvallende soorten. N. Dwars c.s. namen op 25 februari een ó Grauwe Kiekendief waar, die zij van dichtbij goed konden bekijken. De vroegste datum tot nu toe was 1 maart 1913 bij Brunssum (C.N.A. 1970).

Winterwaarnemingen ten noorden van de Sahara zijn zeer ongewoon. Wanneer deze in Europa worden gedaan ligt verwisseling met de Blauwe of Steppen Kiekendief voor de hand (Glutz von Blotzheim 1971).

Een andere opmerkelijke waarneming was die van de Roodpootvalk in de Bickerspolder tussen Eemdijk en Spakenburg door dezelfde waarnemers. Het dier was daar een week ervoor ook door andere vogelliefhebbers al gesignaleerd. De vroegste waarneming is 4 april 1971 bij Hoeven (NB.). (Limosa 46 (1/2):78) Roodpootvalken overwinteren in het open landschap van Oost-en Zuid-Afrika.

Fr. van Klaveren en J. van Oord zagen op 17 februari bij Kortenhoeve een fouragerende Rode Wouw. In de loop van de 50 er jaren zijn winterwaarnemingen in grote delen van het broedareaal toegenomen (Glutz von Blotzheim 1971).

D.A. Jonkers

Medewerkers aan de telling waren:

W.E. Cohen, E. Disselkoen-Piepers, N. Dwars, B. Dwars-van Achterbergh, A. Griffioen, A. de Groot, R. en J.A. Guldemond, E. de Haan, de heer Harmes, J. de Jonge, D.A. Jonkers, B. Jonkers, F. van Klaveren, N.A. Klippel, A. van Leyden, R. van Maanen, R. Moolenbeek, J. van Oord, A. Pluister, P. van der Poel, R. van Poelgeest, S. Poelstra, L. Reddingius, C. Rosier, R. Sinoo, H.W. de Soete, A. Stoker, T. Stoker, H. ten Veen, J. ten Veen-Surkse, A. Vermeule, I.J.S. Vogel, R. Walraven, de heer Van der Zwaan.

Geraadpleegde literatuur:

1. Commissie Nederlandse Avifauna (1970): Avifauna van Nederland. Brill Leiden.
2. Elburg. H. van (1979): Roofvogels en uilen als overwinteraars in Flevoland. Stamblad 15(7): 4-5.
3. Glutz von Blotzheim. Urs N, Bauer, K.M, E. Bazzel (1971): Handbuch der Vögel Mitteleuropas Band 4 Falconiformes. Akademische Verlagsgesellschaft. Frankfurt am Main.
4. Visser, D. (1979): Rijk van Nijmegen Wintertelling van Stootvogels. Januari 1979. Gestencild overzicht.
5. Westerhagen, W. von (1966): Die Bestandsdichte und Ökologie überwinternder Mäusebussarde in Ostholstein Natur und Landschaft 41 (7/8): 166-168.

Aantallen van enkele vogelsoorten waargenomen
tijdens de wintertelling van roofvogels in 1979

Tijdens de wintertelling van roofvogels zijn door alle medewerkers weer de aantallen van een beperkte vooraf vastgestelde groep vogels genoteerd.

De lijst voor dit jaar ziet er als volgt uit:

Telgebied	Blauwe reiger	Knobbelzwaan	Wilde Zwaan	Kleine Zwaan	Zwaan spec	Bonte Kraai	Zwarte Kraai
Kampen-Elburg	2	15	-	5	-	9	42
Elburg-Harderwijk	-	7	-	3	-	66	270
Harderwijk-Nijkerk	2	-	-	-	-	16	10
Nijkerk-Laren	7	13(1)	-	-	-	140	110
Naarden-Muiden	-	-	-	-	-	-	467
Oostelijk Flevoland	38	38	42(2)	114	44	452	101
Zuidelijk Flevoland	8	8	24(3)	-	-	303	34
Vechtplassen en randgebieden	11	71(6)	17	-	3	7	188
Totaal	75	152	83	122	47	993	1222

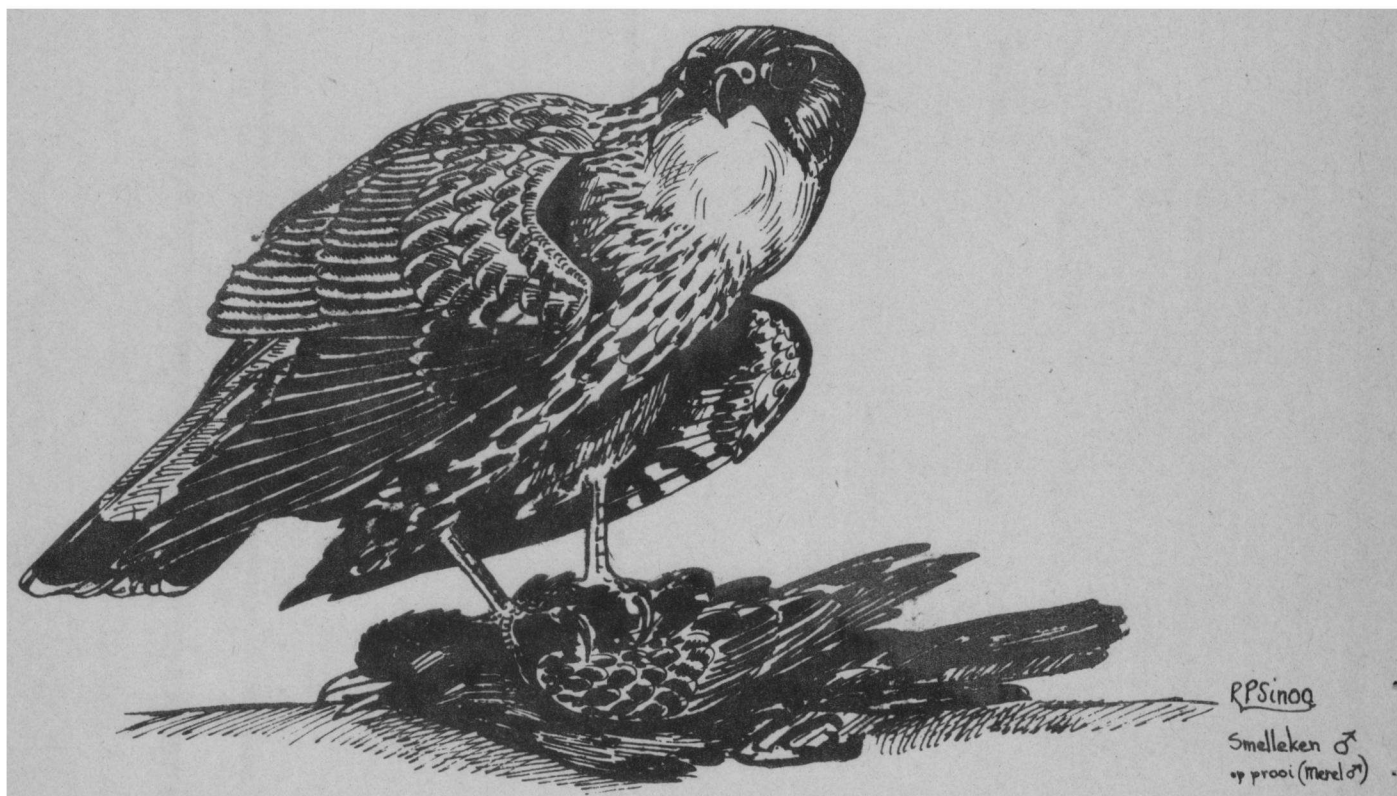
	Roek	Kauw	Klaapekster
Kampen-Elburg	305	-	-
Elburg-Harderwijk	20	+ 75	-
Harderwijk-Nijkerk	54	-	-
Nijkerk-Laren	-	-	-
Naarden-Muiden	-	-	-
Oostelijk Flevoland	5	-	-
Zuidelijk Flevoland	276	24	1
Vechtplassen en randgebieden	-	-	-
Totaal	660	99	1

Vergeleken met voorgaande jaren zijn er nogal wat verschillen. De Blaauwe Reiger, de Kleine Zwaan en Bonte Kraai waren in veel kleiner aantal aanwezig. Het aantal Knobbelzwanen verschilde nauwelijks. Wanneer we de Vechtplassen en randgebieden, die voorgaande jaren niet werden geteld, buiten beschouwing laten, is ook het aantal Knobbelzwanen lager. Zwarte Kraaien, roeken en kauwen werden meer dan in andere jaren gezien. Interessante waarnemingen waren:

Kuifduiker: 25-2,1 ex. sluisje Eembrugge (N.J. Dwars, B. Dwars-van Achterbergh)
1 ex. randmeer Nijkerk (D.A. Jonkers, A. Griffioen, T. Stoker).
Geoorde Fuut: 17-2,1 ex. Spiegelolder (F.v.Klaveren, J.v.Oord) ▷

Aalscholver: 24-2, 1 ex. Kortenhoefse polder (F.v.Klaveren, J.v.Oord)
26-2, 4 ex. Horstermeer (T. en K. Stoker)
17-2, 6 ex. Naardermeer (H.W. de Soete c.s.)
Roerdomp: 25-2, 1 ex. Stobbeweg, Oostelijk Flevoland
1 ex. Ellerweg, Oostelijk Flevoland (R. Sinoo, Harmes)
Canadese Gans: 25-2, 1 ex. Oostelijk Flevoland west (P.v.d.Poel, S.Poelstra)
24-2, 3 ex. Flevocentrale (I.J.S. Vogel, C. Rosier)
Wulp: 17-2, 7 ex. Fort Ronduit Naarden (H.W. de Soete c.s.)
Grutto: 26-2, 1 ex. Horstermeer (T. en K. Stoker)
Sneeuwgors: 25-2, 1 ó 1 ♀ Eempolder (N.J. Dwars, B. Dwars- van
Achterbergh)
25-2, 2 ♀ Oostelijk Flevoland (W.E. Cohen c.s.)

D.A. Jonkers

"Huiskamer - roofvogelen" 1979

In navolging van de oproep van Bob van Poelgeest voor zijn tuinvogelonderzoek, ben ik eens nagegaan wat ik dit jaar zoal vanuit mijn raam heb gezien (in de rubriek "veldwaarnemingen" aangeduid als "Sportpark N.S.>"). De waarnemingen werden gedaan vanuit de huiskamer op de eerste etage, en hebben betrekking op vogels die zich in het algemeen niet meer dan 200 meter van het huis bevonden. Dit kan dus zowel de fouragerende als overvliegende vogels betreffen. Voor de goede orde, is hier allereerst een situatieschets van de "waarnemingspost" op zijn plaats.

Onze etage bevindt zich aan de Oude Amersfoortseweg, Hilversum, tegen het spoor. We kijken over de tuintjes uit, die tussen het spoor en de Alexanderlaan liggen, pal in zuidelijke richting. Het uitzicht wordt niet belemmerd door huizen of bomen, zodat we eventueel aanvliegende vogels al van ver kunnen waarnemen. De waarnemingen lopen haast over een heel jaar (1 januari-25 november). Het aantal soorten dat ik mocht noteren, is 54. Een niet gering aantal voor "huiskamer-vogelen". Vermeldenswaard is het aantal roofvogelsoorten dat dit jaar de revue passeerde, in totaal 7, te weten: Buizerd, Rode Wouw, Havik, Sperwer, Blauwe Kiekendief, Boomvalk en Torenvalk. Over deze vertegenwoordigers uit de orde der Falconiformes wilde ik hier wat meer uitweiden.

Overzicht van de roofvogelwaarnemingen per maand

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	Totaal
Buizerd	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	-	5
Rode Wouw	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
Blauwe Kiek	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sperwer	3	3	10	3	2	1	-	1	-	1	2	26
Havik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Boomvalk	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-	-	5
Torenvalk	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

- 1) wegens vakantie werden in juli en de 1e helft van augustus geen waarnemingen gedaan.
- 2) Torenvalk: gedurende het hele jaar zijn wel waarnemingen gedaan, echter niet bijgehouden.

Met zijn 26 gevallen (van telkens 1 eks.) springt de Sperwer er dadelijk uit. De Sperwer had zo haar/zijn vaste route. 's Ochtends kwam zij/hij uit zzo-richting en vloog naar het dorp. 's Middags werd weer in tegenovergestelde richting gevlogen.

Waarschijnlijk werd in Hilversum, in de vele tuinen en tuintjes, gejaagd, en geslagen in het bos buiten Hilversum. Een enkele keer werd de vogel jagend gezien, vanuit het raam.

Het is een niet ongewoon verschijnsel dat Sperwers in de bebouwing komen jagen, en zelfs in de nabijheid van huizen hun nest bouwen (ALLEYN, 1971). De waarnemingen in april, mei, juni en augustus, en het overvliegen met prooi op 6 en 20 mei, duiden mogelijk op een aanwezig broedpaar in de buurt. Vreemd is het overvliegen van een vrouwtje met prooi op 6 mei, het jagen is een specifieke taak van het mannetje.

Mogelijk was het broeden nog niet begonnen (meestal eind april - begin mei (BROWN & AMADON)).

Op 8 mei werd op de Soestdijkerstraatweg bij het Sportpark wel weer een jagend mannetje aangetroffen.

Gezien de vliegrichting, en de afstand van het nest tot waar het mannetje kan jagen (+ 3 km volgens BROWN & AMADON), zal een eventueel broedgeval rond het Hilversums Wasmeer hebben plaatsgevonden.

De 5 waarnemingen van de Boomvalk uit april, mei en juni, ook met een vaste vliegroute, van of naar de Monnikenberg (op verscheidene tijdstippen van de dag) kunnen ook op een broedgeval aldaar wijzen. Het biotoop ter plaatse bestaat uit een gevarieerd boombestand (naald- en loofhout), met weilandjes in het centrum van het gebied, dus, als broedbiotoop geschikt.

De vogel(s) ~~word~~(en) echter nooit met prooi of jagend waargenomen.

De Buizerd scoorde 5 waarnemingen, met eenmaal 2 exemplaren. In april vloog een exemplaar zo laag over, (dakhoogte), dat het aantal streepjes op de staart, bij wijze van spreken, te tellen was. Na zo'n 10 minuten kwam de vogel terug, nu echter hoog, en verdween in de richting vanwaar hij gekomen was; Sportpark.

Op 3 en 17 oktober vlogen resp. 1 en 2 grote roofvogels over, in westelijke richting. Dit wees duidelijk op trek. De vogels waren te ver weg om ze juist te determineren, het leek me echter aannemelijk dat het Buizerds waren.

Ook de verschijning van de Rode Wouw op 7 mei wees op een doortrekkende vogel. De dag was helder en de zon scheen. In nog geen kwartier tijd, trokken een valk, Rode Wouw en Buizerd over. Aanvliegend begonnen ze boven Sportpark N.S. te cirkelen om hoogte te winnen. Komend uit ZZW, verdwenen ze in NNO richting.

De Blauwe Kiekendief (o) van 29 januari was een wintertoeval. Om 13.00 uur vloog zij laag over de tuintjes, en dook achter de huizen de Soestdijkerstraatweg op, richting Oost.

Op 27 oktober om 10.00 uur verscheen een Havik boven het huis. Doordat ik in de tuin stond, kon ik hem uit noordelijke richting aan zien komen glijden, de vleugels naar achteren. Boven de tuin (+ 30 m.) werden de vleugels gespreid, zodat de brede flappen en lange staart goed zichtbaar werden, en het bekende haviken-silhouette te zien was.

Ongeveer vijf minuten bleef de vogel boven de tuintjes rondcirkelen, langzaam hoogte winnend, en naar het Westen afdraaiend.

Opvallend bij verschillende vogels was, dat zij bij de rand van de stad (boven de tuintjes) gingen cirkelen en stijgen. Nu is de stad relatief warmer dan het omliggende land. Wellicht bestond er een gunstige luchtstijging, waar de vogels dankbaar gebruik van maakten om hoogte te winnen, om zich daarna zonder veel krachtsinspanning over vele kilometers uit te kunnen laten glijden.

Literatuur

- ALLEYN, W.F. et al. 1971, Avifauna van Midden-Nederland. V. Gorcum, Assen.
- BROWN, L. & AMADON, D. 1968, Eagles, Hawks & Falcons of the World. Hamlijn, Feltham, Middlesex.
- PORTER, R.F., et al. 1974. Flight Identification of European Raptors. Poyser, Berkhamsted.

ONTVANGEN LITERATUUR

Argus, Kritisch Faunabeheer, jrg. 4, nr. 2: Kievitseieren 1979 - Faunakartering heilzaam voor het natuurbehoud? - De massastrandings van walvissen - Discussie: Natuurbehoud en behoudzucht - Bescherming Roek kost moeite.

Den Bosch-Rietsangher, VWG 's-Hertogenbosch e.o., jrg. 7, nr. 55: Excursieverslagen - Orkney - De Das - Veldwaarnemingen.

Ficedula, VWG Twente, jrg. 7, nr. 1: Inventarisatie weidevogelreservaten "De Goormeen" en "Het Schijvenveld" - Vogelen in de Pyreneeën - Wordt de Wilde Eend bedreigd? - Fenologie 1977 - In Twente broedende roofvogels.

Idem jrg. 7, nr. 2: Twentse Torenvalken bereikten Frankrijk - Nestkastenverslag 1977 - De Kooiplas, rest. v.d. voorm. Weitmanslanden, met broedvogellijst 1977 - Excursieverslagen - Broedvogels van Twente.

Idem jrg. 7, nr. 3: Verslag vinkenbaan uag. '77-apr. '78 - De broedvogels van Twente - Jaaroverzicht 1977 van Waterwingebied Enschede - Grote nestkasten - Excursieverslagen.

Idem jrg. 8 nr. 1: Vogelvoeding en Twentse VWG - De Kleine Vliegenvanger broedvogel in Twente? - De broedvogels van Twente - Nestkastenverslag 1978 - Bijz. waarnemingen in Twente in 1978 -

Idem jrg. 8, nr. 2: Grote Trappen in Twente - Broedseizoen 1978 in de Engbertdijksvennen - Verslag 3e vangseizoen Ringstation Overdinkel - Fenologie 1978 in Twente.

De Lepelaar, nr. 64: Jagen en beschermen - Algemene herziening v.d. Vogelwet 1936 - Visarend - Onze lijsters - De geheimzinnige Kwartelkoning - Olie! - Wilde Eend - Wat is en wat doet het "International Waterfowl Research Bureau"?

De Meerkoet, KNNV & VWG Wieringen en Wieringermeer, jrg. 3, nr. 2: Dijkverhoging bij Den Oever - Verslag waterwildtelling 17 en 18 maart 1979 - De Zwarte Stern - Opnieuw een Zwarte Ooievaar in Wieringermeer - Indruk van het eerste halfjaar SOVON - Waterland - Veldwaarnemingen.

Perketutter, NJN H'sum, jrg. 8, nr. 9: De ontwikkeling van de flora op aarde - Nestkastenverslag Cronebosch 1979.

De Pieper, VWG Noordh. Noorderkwartier - Broedvogelinventarisatie 1978 van de Binnenduinrand "Het Woud" - Excursieverslag - Veldwaarnemingen - De Temmincks Strandloper in het Noordh. Noorderkwartier.

De Kleine Ratelaar, IVN Gooi e.o., jrg. 1, nr. 5: De es, de levensboom - Bomen over een eik - Een gekruid verhaal (planten en legenden, in de folklore enz.)

Vanellus, Friese Vogelwacht, jrg. 32, nr. 4: Het geheel nummer is gewijd aan het ontstaan, de geschiedenis, de flora, de fauna, de natuurwetenschappelijke waarde en het beheer van "De Deelen", een 400 ha. groot natuurreserveaat in de buurt van Heerenveen.

Het Vogeljaar, jrg. 27, nr. 4: De trefkans tijdens intensieve jacht op kustvogels in Denemarken - Over weidevogels die hun legsel verdedigen - Friesland, bakermat van onze weidevogelbescherming - Col d'Orgambideska (Pyreneeën) voor 3 jaar vrij van jacht - De Atlas van de Nederlandse broedvogels.

In Vogelvlucht, Vogelstudiegr. Nat. Hist. Gen. Limburg, jrg. 2, nr. 3: Nonnetjes en Grote Zaagbekken winter 1978/79 in Limburg - Waterpiepers, Witte Kwikstaarten en andere vogels op een zuiveringsinstallatie - Referendum van de LAC (d.i. in Italië de Bond voor Opheffing van de Jacht) in 1980 - Veldwaarnemingen

V E L D W A A R N E M I N G E N - samengesteld door Jos de Jonge

Fuut	2 ad) 2 juv.)	7-9	Hilv. kanaal bij 's-Graveland (jongen \neq $1\frac{1}{2}$ week oud)	v. Oord
Dodaars	3	4-10	Langs Leeuwelaan	v. Klaveren
	1	8-11	idem	"
	1	22-11	idem	"
Aalscholver	min. 60	16-9	Ankeveense polder (r. ZW)	"
	1	22-10	Laarder wasmeer	Mauer
Lepelaar	4	1-9	Slikveld Holl. brug (foerag.)	Rieken/Pluister
	7	16-9	Ankeveen. polder (koers ZW)	v. Klaveren
	1	4-10	Slikveld Holl. brug (laatste dit jaar?)	Rieken/Pluister
Knobbelzwaan	18	19-11	's-Gravel. vaart/Emmaweg (2 pr. met resp. 1 en 4 grijsbruine jongen)	v. Klaveren
Kleine Zwaan	23	28-10	Gocimeer t.h.v. Naarderbos(foer.)	Vermeule
	9	28-10	Gocimeer bij Magdalene	"
	9	18-11	Eempolder Z. (2 juv.)	v. Lambalgen
Kolgans	\pm 40	17-10	Sportpark NS	Mauer
Krakeend	6	30-9	Ankev. polder/Spiegelpolder	v. Klaveren
Pijlstaart	10 mn.	16-9	Ankev. polder	"
	1 pr.	28-10	Naarderbosplas	Vermeule
Smient	1 pr.	21-10	Ankev. polder (beide gehoord)	v. Klaveren
Wintertaling	20 min.	17-10	Slikje langs Hulzer pier	"
	6	28-10	Naarderbosplas	Vermeule
Buizerd	2	16-9	Ankeveensepad	v. Lambalgen
	9	8-10	Boven Hilverbeek e.o. (overwegend koers zuidelijk)	v. Klaveren
	1	21-10	Lage Vuursche	Mauer
	1	21-10	H'sumse Golfbaan(bijna wit)	Nobels/ "
	1+1+3	22-10	Laarder wasmeer (5 in 'n $\frac{1}{2}$ uur, koers ZW, laag, hoeveel meer zeer hoog?)	"
	1	8-11	Bergsepap ('n hele lichte, zelfs witte bovenvl. dekveren)	"
Havik	1 vr.	22-10	de Heidebloem	"
	1	27-10	Sportpark NS	"
Sperwer	1 vr.	23-9	Wijk Groenhoven, Kortenhoef F & Y (joeg op Koolmees, kreeg 'm niet en kwam op $\frac{1}{2}$ m. langs dakraam)	v. Klaveren
	1 + 1	22-10	Laarder wasmeer en fietspad Bluk- Heidebloem	Mauer
	1 mn.	22-10	Sportpark NS	"
	1	1+6-11	idem	"
	1	8-11	Gocilust	"
	1	18-11	Tuin Stalpaertstr. H'sum (paniek onder de spreeuwen en mussen)	W.J.R. de Wijs/ Winkelman
Blauwe Kiekendief	1	28-10	H'sumse Meent	H. Lodenstein
Boomvalk	1	7-10	Ankev. polder	v. Klaveren
	1 pr.	1979	Holl. Ankeveen (broedpaar in Els: 3 jongen uitgevlogen)	Mes
Smelleken	1	sep-okt 79	Holl. Ankeveen (achter zwaluwen aanjagend)	"
Torenvalk	2 mn.	18-11	Groenhoven, Kortenhoef	v. Klaveren
	1 pr.	22-11	Berensteinseweg 's-Graveland	"
Patrijs	8	28-10	Weiland t.o. Naarderbos	Vermeule
Waterral	3	21-10	Dammerkade (1) + Kromme Goog(2)	v. Klaveren
Meerkoet	150	18-10	Naarderbosplas	Disselkoen

Kievit	90	18-10	Naarderbosplas	Disselkoen
Bontbekplevier	± 20	7-10	Slikveld nwe brug Eempolder	v. Houten
Zilverplevier	1	30-9	Ankev. polder	v. Klaveren
Goudplevier	± 140	23-9	Weiland t.o.v. nwe brug (enkele nog in voll. zomerkleed)	v. Lambalgen
	7	7-10	Slikveld nwe brug Eempolder	v. Houten
Watersnip	2+1+2	16-9	Dammerkade (overvl.)	v. Klaveren
	± 125	4-10	Slikveld Holl. Brug (komen hier steeds meer voor)	Pluister/Rieken
	± 100	7-10	Slikveld nwe brug Eempolder	v. Houten
Houtsnip	2 pr.	1979	Hollands Ankeveen (broedp.)	Mes
	1	3-11	Franse Kampweg	W.J.R. de Wijs
Wulp	± 50	18-11	Eempolder Z.	v. Lambalgen
Regenwulp	1	20-10	Blijkpolder	v. Klaveren
Zwarte Ruiter	1	7-10	Ruige Hoek, Ankeveen	"
Groenpootruiter	1	30-9	Ankev. polder	"
Grauwe Franjepoot	1	7-10	Slikveld nwe brug Eempolder	v. Houten
Kleine Mantelmeeuw	2	16-9	Hereweg Ankeveen	v. Klaveren
Velduil	1	28-10	Bussummerheide	Vermeule
Bosuil	3-4	21-10	Ankeveen (1 of 2 vr.+2 mn.)	v. Klaveren
IJsvogel	1	30-9 +	8-11 Gooilust	Mauer/Nobels
Strandleeuwerik	± 12	7-10	Slikveld nwe brug Eempolder	v. Houten
Graspieper	30	18-10	Wegberm bij Naarderbosplas	Disselkoen
Gele Kwikstaart	7	7-10	Slikveld nwe brug Eempolder	v. Houten
Witte Kwikstaart	4	7-10	idem	"
Zwarte Kraai	± 70	19-10	Weiland t.N.v. Gooilust (enkele met witachtige vleugelstrepn)	v. Klaveren
Roek	5	25-10	Weiland achter Vrelandseweg(Loenen?)	v. Oord
Winterkoning	9+3	16-9	Ankev. polder en Ruige Hoek	v. Klaveren
	15	30-9	Ankev. polder (foerag.)	"
Gr. Vliegenvanger	6(min.)	9-9	Boekesteijn	"
Tapuit	1	7-10	Eempolder (in winterkleed)	v. Hourwn
Zw. Roodstaart	1 vr.	6-10	Groenhoven, Kortenhoef	v. Klaveren
Koperwiek	± 200	30-9	Ankev. polder (regelmatig overkomend)	"
Grote Lijster	2	30-9	Gooilust	Mauer
	1	17-10	O. Amersfoortseweg	"
Zanglijster	± 200	30-9	Ankev. polder (koers Z.)	v. Klaveren
Kuifmees	1	29-9	Boekesteijn	"
Staartmees-witkop	1	12-10	Hei achter sportpark	Mauer
Staartmees	14 min.	16-10	Groenhoven, Kortenhoef	v. Klaveren
Keep	12 min.	30-9	Ankev. polder	"
Goudvink	3 pr.	16-9	idem 2 + 1 in dorp	"
Groenling	10	15-11	Groenhoven, Kortenhoef (foer. op rozebottels)	"
Barmsijs	1	14-10	Stalpaertstr., H'sum	de Wijs/Tabois
Kruisbek	± 10	8-11	Gooilust	Mauer

De waarnemingen van vóór september zijn buiten het overzicht gelaten. De op de "Aalscholver-avond" (22-11) ingeleverde stapeltjes zijn op de valreep nog ingepast. Dus nieuwe zijn weer welkom. En dank aan alle "bijdragers". Dit was het dan voor deze (mijn eerste) keer.

P.S.: Nog eens zo nodig het adres voor kaartjes:

Jos de Jonge van Brakellaan 26 Hilversum tel. 17672
--

LIJST VAN ADRESSEN DIE U NODIG KUNT HEBBEN

Het dagelijks bestuur

Voorzitter : R.G. Moolenbeek, A. Voetlaan 14, Ankeveen, tel. 035-62641
Secretaresse : T. Stoker, Radioweg 1, Ned.den.Berg, tel. 02945-1349
Peningmeest.: vacant
postgironr. V.W.G.: 2529179

Contactpersonen

Avifauna : A.P. Vermeule, Gr. Wichmanstr. 40, H'sum, tel. 035-857492
Eempolder : A. van Leyden, Raboes 9, Laren, tel. 02153-86091
Excursies : L.J. Dwars, Prinsenstraat 15, H'sum
Nestkasten : H.W.de Soete, G.v.Amstelstr. 410, H'sum, tel. 035-10834
Ringonderzoek : E.R. Osieck, Steffenshei 20, Laren, tel. 02153-89720
Vogelcursus : C.C.M. Last, Mr. J.C. Bührmanl. 46, A'veen, tel. 035-62099
Contr. Vogelwet: D.G. de Witte, St. Annastr. 26, Naarden, tel. 02159-42579
Opgeven exc. : mevr. H. Lodenstein, Rietmeent 62, 1218 AX H'sum, tel.
02159-31076, eventueel A. van Leyden (na 18.00 uur)
Korhaan : R.P. Sinoo, 't Harde 1, H'sum, tel. 035-850382
K. Mauer, Oude Amersfoortsew. 72, H'sum

Inzanden waarnemingskaartjes

J. de Jonge, Van Brakellaan 26, H'sum, tel. 035-17672

Afhalen waarnemingskaartjes

Ankeveen : R.G. Moolenbeek
Bussum/naarden: L. Reddingius, Gr. W. de Oudelaan 22, tel. 02159-42508
Hilversum : J. de Jonge
Huizen : F. Griffioen, Omroepaan 16, tel. 02152-52958
Laren : O. de Graaf, Steffenshein 13, tel. 02153-83143
Contributie : f 20,- per jaar, huisgenootlid f 7,50, Vogeljaar f 14,50

INHOUD:

153 Redactioneel
154-155 Programma
156 Bestuursmededelingen
157-165 Ganzen in het Gooi
166-168 Organisatie wintervoeding en revalidatie Gooi- en Vechtland -
Goed Nieuws
168-170 Weekend-excursie Schiermonnikoog
170-174 Soorten en aantallen roofvogels tijdens de wintertelling van 1979
175-176 Aantallen van enkele vogelsoorten waargenomen tijdens de
wintertelling van roofvogels in 1979
177-178 "Huiskamer-roofvogelen" 1979
179 Ontvangen literatuur
180-181 Veldwaarnemingen
182 Lijst van adressen - Inhoud

Overname van artikelen is uitsluitend toegestaan na schriftelijke
toestemming van de redactie.

Bijlage: Antiganzenjachtkaart 1 + girokaart 1.

INZENDEN KOPIJ: vóór 27 januari 1980 aan red.